

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om funktionshinderservice och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om funktionshinderservice och till vissa lagar som har samband med den (RP 191/2022 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Följande utlåtanden har lämnats i ärendet:

- grundlagsutskottet GrUU 79/2022 rd
- grundlagsutskottet GrUU 100/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- jurist Sirkka Sivula, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Ida Hakanen, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsråd Jaana Huhta, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Anne-Mari Raassina, social- och hälsovårdsministeriet
- äldreombudsman Päivi Topo, Äldreombudsmannens byrå
- överinspektör Elli Björkberg, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- diskrimineringsombudsman Kristina Stenman, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- jurist Maija Voutilainen, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- tf. direktör för familje- och socialtjänster Anu Autio, Esbo stad
- servicechef Marja-Liisa Haapakorva, Södra Karelen social- och hälsovårdsdistrikt Eksote, företräder Södra Karelen välfärdsområde
- chef för arbetet med personer med funktionsnedsättning Katja Raita, Helsingfors stad
- linjechef, överläkare Risto Vataja, HUS-sammanslutningen
- chefsjurist Sami Uotinen, Finlands Kommunförbund
- sakkunnig Jaana Viemerö, Finlands Kommunförbund
- verksamhetsledare Pauliina Lampinen, Stödsstiftelsen för barn och ungdomar med funktionsnedsättning sr
- påverkansexpert Sari Valjakka, Autismförbundet rf
- ordförande Jukka Sariola, Andningsstöd rf

Betänkande ShUB 52/2022 rd

- direktör för samhällskontakter Laura Andersson, Invalidförbundet rf
- jurist Henrik Gustafsson, Invalidförbundet rf
- jurist Tanja Salisma, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- verksamhetsledare Susanna Hintsala, Förbundet Utvecklingsstörning rf
- specialsakkunnig Pirkko Selin-Grönlund, Finlands Dövas Förbund rf
- jurist Mika Välimaa, Tröskeln rf
- organisationschef Sari Kokko, Synskadades förbund rf
- projektchef Matti Mäkelä, Närståendevårdarnas förbund rf
- juridisk ombudsman Elias Vartio, SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
- specialsakkunnig Päivi Kiiskinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- generalsekreterare Anni Kyröläinen, Handikappforum rf
- förvaltningsmagister Markku Virkamäki.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- barnombudsman Elina Pekkarinen, Barnombudsmannens byrå
- högsta förvaltningsdomstolen
- Folkpensionsanstalten
- Eteva kuntayhtymä
- Egentliga Finlands välfärdsområde
- Aspa-stiftelsen sr
- Stiftelsen Rinnehemmet
- FDUV Förbundet de utvecklingsstördas väl
- Heta - Henkilökohtaisten Avustajien Työntäjien Liitto ry
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Finska Hörsselförbundet rf
- Leijonaemot ry
- Minnesförbundet rf
- Ryggmargsskadades förening Akson rf
- Fackorganisationen för högutbildade inom socialbranschen Talentia rf
- Föreningen Finlands Dövblinda rf
- Finlands primärskötarförbund SuPer rf
- Tehy rf
- Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry
- professor Anna Mäki-Petäjä-Leinonen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om funktionshinderservice, genom vilken den gällande lagen om service och stöd på grund av handikapp upphävs. I propositionen föreslås det att lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, socialvårdslagen, lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården och mentalvårdslagen ändras. Dessutom föreslås det att en bestämmelse upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Den föreslagna lagen om funktionshinderservice ska innehålla bestämmelser om särskilda tjänster inom socialvården för personer med funktionsnedsättning. Lagen kompletterar socialvårdslagen som tillämpas som allmän lag i fråga om tjänster inom socialvården. Därtill ska personer med funktionsnedsättning ha rätt till annan service och annat stöd som tillhandahålls med stöd av annan lagstiftning som gäller social- och hälsovården.

Det föreslås att välfärdsområdet ska ordna sådan särskild service som avses i lagen om en person med funktionsnedsättning inte med stöd av någon annan lag får sådan lämplig service enligt sitt individuella behov som behövs för en normal livsföring. Utgångspunkten vid ordnandet av den särskilda servicen föreslås vara att en person på grund av ett långvarigt eller bestående funktionshinder till följd av en funktionsnedsättning eller sjukdom behöver hjälp eller stöd. Däremot ska diagnosen inte bestämma tillgången till service.

Lagens syfte är att uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften. Lagens syfte är också att stödja förmågan att leva självständigt och förverkligandet av självbestämmanderätten samt att garantera individuellt behovsprövad och tillräcklig service av god kvalitet i enlighet med personens intresse.

I den föreslagna lagen föreskrivs det om service som ska säkerställa delaktighet och likabehandling samt nödvändig omsorg för personer med funktionsnedsättning. Välfärdsområdet föreslås ha en i regel särskild skyldighet att ordna denna service, oberoende av anslagen. Därtill föreslås välfärdsområdet ha en allmän, anslagsbunden skyldighet att ordna vissa tjänster och stödåtgärder.

Det föreslås att lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ändras så att i lagen lämnas kvar bestämmelserna om specialomsorger som är oberoende av en persons vilja samt om stärkande av självbestämmanderätten och användning av begränsningsåtgärder inom specialomsorger. Tjänster och stödåtgärder ska ordnas för alla personer med funktionsnedsättning med stöd av lagen om funktionshinderservice.

Lagen om funktionshinderservice ska innehålla bestämmelser om stödjande av delaktigheten i klientprocessen för personer med funktionsnedsättning. I socialvårdslagen föreslås ändringar i fråga om tidsfristen för inledandet av bedömningen av servicebehovet, innehållet i klientplanen och beslutsfattandet.

En avsikt med reformen är att ändra servicesystemet för de nuvarande andningsförlammningspatienterna så att socialväsendet i välfärdsområdet ska ansvara för ordnandet av de tjänster som tillhandahålls utanför sjukhuset.

Den särskilda servicen enligt lagen om funktionshinderservice föreslås vara i huvudsak avgiftsfri enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, på samma sätt som för närvarande.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023. Bestämmelserna om stöd i att fatta beslut i lagen om funktionshinderservice träder dock i kraft den 1 januari 2025.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om funktionshinderservice, genom vilken den gällande lagen om service och stöd på grund av handikapp upphävs (380/1987). Det föreslås även ändringar i fem andra lagar. Syftet med lagen om funktionshinderservice är att i fråga om personer med funktionsnedsättning uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften, att stödja förmågan att leva självständigt och förverkligandet av självbestämmanderätten samt att garantera individuellt behovsprövad och tillräcklig service av god kvalitet i enlighet med personens intresse.

Ett syfte med propositionen är att främja likabehandling och lika rättigheter bland personer med funktionsnedsättning oberoende av funktionsnedsättningens art eller personens boningsort. Ett mål är också att främja likabehandlingen av personer med funktionsnedsättning i förhållande till personer utan funktionsnedsättning, så att rätten att delta och göra likadana val som andra medborgare tillgodoses bättre än för närvarande för personer med funktionsnedsättning.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det är ytterst viktigt att de lagförslag som regeringen föreslår stiftas. Utskottet föreslår åtskilliga ändringar särskilt i förslaget till lag om funktionshinderservice. De viktigaste ändringarna hänför sig till grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 79/2022 rd) och de anmärkningar om lagstiftningsordningen som framförts i utlåtandet. Till de viktigaste av utskottets ändringar hör särskilt att bestämmelserna om subjektiva rättigheter preciseras och förtydligas, att åldersbegränsningen slopas och att ställningen för andningsförlammningspatienter i princip bibehålls oförändrad.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (stycke 41) ska social- och hälsovårdsutskottets utkast till betänkande föreläggas grundlagsutskottet för behandling, om social- och hälsovårdsutskottet själv går in för att bereda de ändringar som förutsätts i grundlagsutskottets utlåtande. Social- och hälsovårdsutskottet beslöt den 25 januari 2023 begära utlåtande av grundlagsutskottet om sitt utkast till betänkande om propositionen.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 100/2022 rd) om social- och hälsovårdsutskottets betänkandeutkast kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men lagförslag 1 bara om utskottets konstitutionella anmärkning till definitionen av person som lever med livsuppehållande respiratorbehandling beaktas på behörigt sätt. Dessutom beklagar grundlagsutskottet att motiveringen till utkastet till betänkande knappast ger någon vägledning exempelvis till hur begreppen i de föreslagna bestämmelserna används eller vad de betyder eller mer allmänt till innehållet i de föreslagna bestämmelserna. Grundlagsutskottet påpekar också i sitt utlåtande att konsekvensbedömningar saknas, vilket exempelvis försvårar bedömningen av hur de föreslagna ändringarna i betänkandeutkastet tryggar rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och för

Betänkande ShUB 52/2022 rd

olika grupper av personer med funktionsnedsättning på lika villkor. Social- och hälsovårdsutskottet har i betänkandet beaktat grundlagsutskottets anmärkningar.

Avsikten var att lagförslagen skulle träda i kraft vid ingången av 2023, men propositionen hann inte behandlas inom den tid som planerats för ikraftträdandet. Utskottet konstaterar att en lämplig tidpunkt för ikraftträdandet kan anses vara ingången av oktober i år.

Tillhandahållande av tjänster

Syftet med den föreslagna lagen om funktionshinderservice är att stödja förmågan hos personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och att stödja deras självbestämmanderätt. Lagen ska stödja personer med funktionsnedsättning så att de på bästa möjliga sätt kan utnyttja sina resurser, förmågor, färdigheter och kunskaper. Ett självständigt liv kan betyda ett liv där personen på egen hand gör saker själv utan utomstående hjälp, stöd eller handledning, men också ett liv där personen agerar med hjälp av service i form av assistans eller stöd.

Grundlagsutskottet fäste i sitt första utlåtande (GrUU 79/2022 rd, styckena 8—10) uppmärksamhet vid att regleringen i lagen om funktionshinderservice i fråga om tjänster som har karaktär av subjektiva rättigheter är så vag att innehållet i tjänsterna, förutsättningarna för att få tjänsterna och kretsen av dem som har rätt till tjänsterna inte entydigt framgår av lagen. De begrepp som används i lagförslaget är dessutom delvis svårbegripliga och opreciserade. Grundlagsutskottet anser att motiveringen till regleringssättet i sig är förståelig och delvis också godtagbar. Regleringen om de tjänster som avses i 6 § 1 mom. uppfyller enligt utlåtandet dock inte kravet på att det för bestämmelser som ska utfärdas genom lag krävs exakthet och noggrann avgränsning men också tydlighet och begriplighet. Av orsaker som följer av 19 och 80 § i grundlagen är det därför nödvändigt att precisera och förtydliga formuleringarna i bestämmelserna om subjektiva rättigheter i förslaget till lag om funktionshinderservice. Det är ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande om social- och hälsovårdsutskottets betänkandeutkast (GrUU 100/2022 rd) har bestämmelserna om subjektiva rättigheter preciserats och förtydligats på det sätt som förutsätts i utskottets tidigare utlåtande. Grundlagsutskottet betonar dock att social- och hälsovårdsutskottet ännu noggrant bör granska den föreslagna regleringen så att den inte leder till att personer med funktionsnedsättning eller de tjänster som de behöver (t.ex. undervisning i punktskrift) faller utanför regleringen.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår utifrån grundlagsutskottets utlåtande preciseringar och kompletteringar i paragrafer som gäller subjektiva rättigheter, det vill säga 7, 8, 12—19 och 23—26, 28 och 30 § i lagen om funktionshinderservice. Dessutom föreslås nya 20, 21, 27 och 33 §.

Syftet med ändringsförslagen är att uppfylla de krav på exakthet, noggrann avgränsning, tydlighet och begriplighet som ställs på en lag. Samtidigt har man i bestämmelserna fortfarande strävat efter att beakta de varierande behoven av hjälp, stöd och omsorg hos personer med funktionsnedsättning. Enligt utredning till utskottet kan alltför strikt avgränsade villkor för beviljande av service öka risken för att bli utan service och minska betydelsen av bedömningen av det individuella servicebehovet och serviceplaneringen. I lagförslaget har regleringens exakthet och noggrann av-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

gränsning avvägts i förhållande till varje tjänsts karaktär och betydelse för uppnåendet av syftet enligt 1 § i lagen om funktionshinderservice.

Nedan i detaljmotiveringen redogör utskottet närmare för de preciseringar som det föreslår i bestämmelserna om tillhandahållande av tjänster. Utskottet föreslår att bestämmelsernas struktur ändras så att de tydligare föreskriver om förutsättningarna för att tillhandahålla tjänster och om klientens subjektiva rätt. Bestämmelserna förtydligas också så att de specificerade beslut som fattas om tjänsterna antecknas åtminstone ska innehålla uppgift om tjänstens innehåll, omfattning och hur den genomförs.

De nya bestämmelser om träning (7 §) och kortvarig omsorg (22 §) som föreslås i propositionen är exempel på tjänster där det enligt uppgift inte är möjligt att avgränsa förutsättningarna för och innehållet i tjänsterna alltför noggrant utan att försämra tjänsternas kvalitet och genomslag samt rättsskyddet för personer med funktionsnedsättning. Till exempel utbildningens mål, innehåll och genomförandesätt samt den träningsmängd som behövs för att uppnå målen varierar beroende på om det är fråga om inläring i teckenspråk, övning i användningen av offentliga fortskaffningsmedel för en person som använder rullstol eller övning i vardagliga färdigheter när personen möter intellektuella utmaningar.

Utskottet konstaterar att det för flera tjänster för personer med funktionsnedsättning är möjligt och viktigt att föreskriva exempelvis om en minimimängd för tjänsten. Sådana tjänster är personlig assistans, särskilt stöd för delaktigheten, stöd för rörligheten och dagverksamhet. I fråga om vissa tjänster, såsom träning, stöd i att fatta beslut, krävande multiprofessionellt stöd, stöd för boendet och kortvarig omsorg, är det däremot inte ändamålsenligt eller ens möjligt att föreskriva om en minimimängd för tjänsterna utan att samtidigt göra det svårare att uppnå målen för regleringen. Utskottet betonar det allmännas skyldighet att trygga tillräckliga tjänster utifrån en positiv bedömning av klientens individuella servicebehov med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och att tillhandahålla tjänsterna på klientens modersmål, finska eller svenska. Innehållet i, kvantiteten av och sättet att genomföra stödet eller servicen ska bedömas tillsammans med den det gäller och vid behov tillsammans med hans eller hennes närstående.

Jämfört med den gällande lagstiftningen innehåller propositionen ett flertal nya begrepp som används i funktionshinderspolitiska sammanhang. Syftet med begreppen har varit att förnya terminologin så att också olika sätt att tillhandahålla tjänster som stärker klientens ställning möjliggörs. Utskottet konstaterar att begreppen i den gällande lagen behöver ändras också för att den föreslagna lagen omfattar nya målgrupper, såsom utvecklingsstörda, personer med hjärnskada och personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Utskottet noterar också upphandlingen av funktionshinderservice. Utskottet anser det vara viktigt att välfärdsområdena när de med externa avtalsparter ordnar livslånga och nödvändiga tjänster för personer med utvecklingsstörning och autismspektrum i första hand utnyttjar hållbara arrangemang, såsom personlig budgetering, individuella betalningsförbindelser eller servicesedlar. Om konkurrensutsättning används vid upphandlingen av tjänster, bör man enligt utskottet fästa uppmärksamhet vid bestämmelserna om de förvaltningsprocessuella rättigheter som hör till god förvaltning enligt Europeiska unionens sociala stadga om de grundläggande rättigheterna.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Åldersavgränsning

Tillämpningen av lagen om funktionshinderservice förutsätter enligt 2 § i lagförslaget bland annat att en persons behov av hjälp, stöd eller omsorg huvudsakligen beror på någon annan orsak än en sådan sjukdom som typiskt förekommer hos äldre personer eller på allmän degeneration eller svaghet som beror på hög ålder. Den nuvarande lagen om service och stöd på grund av handikapp innehåller ingen motsvarande åldersavgränsning, med undantag av bestämmelserna om personlig assistans.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 79/2022 rd, stycke 15) att det i ljuset av propositionsmotiven verkar som om personer som fått en funktionsnedsättning som äldre på grund av åldersavgränsningen de facto kommer att missgynnas i jämförelse med andra — vanligen yngre — personer med funktionsnedsättning i två avseenden: Den socialservice som är avsedd för dem är enligt motiveringen anslagsbundna tjänster som grundar sig på socialvårdslagen och för vilka det tas ut en avgift enligt klientavgiftslagen, medan man enligt lagen om funktionshinderservice i allmänhet har subjektiv rätt till tjänster och tjänsterna i huvudsak är avgiftsfria. Enligt propositionsmotiven innebär ändringen att en del av de äldre personerna får sämre tjänster och att klientavgifterna ökar.

Enligt grundlagsutskottets uppfattning (stycke 17) blir åldersavgränsningen, formulerad och motiverad på det sätt som föreslås, problematisk med tanke på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (nedan funktionshinderkonventionen). I den aktuella exceptionella konstellationen har det enligt grundlagsutskottet inte lagts fram tillräckliga godtagbara grunder för den föreslagna åldersavgränsningen. Den föreslagna 2 § 1 mom. 3 punkten måste följaktligen strykas i förslaget till lag om funktionshinderservice. Det är ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Grundlagsutskottet påpekar (stycke 18) att det till exempel inte nödvändigtvis är problematiskt att göra skillnad mellan exempelvis tjänster för personer i arbetsför ålder och för personer som passerat arbetsför ålder, förutsatt att det finns en godtagbar grund för skillnaderna. Enligt grundlagsutskottets uppfattning krävs det dock grundlig lagberedning för att föreskriva om en sådan åtskillnad av tjänster.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår i linje med grundlagsutskottets utlåtande att åldersavgränsningen stryks i 2 § i lagförslag 1. Den föreslagna ändringen motsvarar situationen enligt 4 § 1 mom. i den gällande lagen om service och stöd på grund av handikapp. Enligt den bestämmelsen ska service och stöd ordnas enligt den lagen, om en handikappad inte med stöd av någon annan lag får sådan service eller sådant stöd som är tillräckligt och lämpligt för honom eller henne. För personer som avses i 1 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ordnas dock den service och det stöd som deras funktionsnedsättning förutsätter i första hand enligt handikappservicelagen till den del som dessa åtgärder är tillräckliga och lämpliga med hänsyn till personens servicebehov samt förenliga med hans eller hennes intresse. I den nu aktuella propositionen syftar denna bestämmelse om lagens sekundära karaktär uttryckligen till tjänster som motsvarar personens individuella behov och är lämpliga.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Grundlagsutskottet anser i sitt andra utlåtande (GrUU 100/2022 rd, stycke 9) att social- och hälsovårdsutskottets förslag på behörigt sätt beaktar grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning om åldersavgränsning i GrUU 79/2022 rd.

Social- och hälsovårdsutskottet anser att det med tanke på syftena med lagstiftningen och också dess genomförbarhet är viktigt att skilja tjänster som ordnas för äldre personer enligt deras individuella behov — för dessa tjänster används ofta också termen äldreomsorg — från specialtjänster för personer med funktionsnedsättning (funktionshinderservice). Med äldreomsorg avses i princip den service enligt socialvårdslagen och hälso- och sjukvårdslagen som med stöd av bestämmelserna i socialvårdslagen och äldreomsorgslagen ordnas för en äldre person på basis av bedömning och utredning av behovet av service och vård. Också för närvarande har äldre personer rätt till specialservice enligt behov, såsom service enligt handikappservicelagen, när kriterierna i lagen uppfylls i enlighet med bestämmelsen om tillämpningsområdet i 4 § 1 mom. i den lagen.

SlopanDET av åldersavgränsningen ändrar lagförslagets ekonomiska konsekvenser. SlopanDET av avgränsningen kommer att få större betydelse i framtiden. När befolkningen åldras ökar antalet personer som får funktionshinderservice och därmed också kostnaderna mer än om avgränsningen hade bibehållits.

De tjänster vars kostnader påverkas mest av slopanDET är enligt social- och hälsovårdsministeriets utredning personlig assistans, som tidigare har varit den enda servicen med en åldersavgränsning, stödet för rörlighet och stödet för boende i fråga om andra än personer med utvecklingsstörning. Införandet av åldersavgränsningen i propositionen och genomförandet av den inom några år uppskattades öka välfärdsområdenas intäkter av klientavgifter i fråga om stödet för boende med uppskattningsvis 0,7 miljoner euro från och med 2026. När det gäller stödet för rörlighet skulle välfärdsområdena ha fått en inbesparing på 2,7 miljoner euro i kostnaderna för tjänsten och en ökning på 0,7 miljoner euro i klientavgifter från och med 2026. Dessa inbesparingar och ökade klientavgifter, 4,1 miljoner euro, uppnås inte i och med slopanDET av åldersavgränsningen. På grund av slopanDET av åldersavgränsningen uppskattas dessutom kostnaderna för personlig assistans stiga till cirka 4,2 miljoner euro 2026.

I propositionen uppskattades det administrativa arbetet öka under 2023—2025, då klienter skulle ha överförts till tjänster enligt socialvårdslagen. I och med slopanDET av åldersavgränsningen minskar dessa beräknade kostnader enligt uppgift med sammanlagt 0,2 miljoner euro 2023 och 0,8 miljoner euro för vardera 2024 och 2025 på grund av inbesparade arbetskraftskostnader (uppdatering av klientplaner). Med beaktande av dessa kostnadsminskningar, uppstår kostnaderna för slopanDET av åldersavgränsningen genom det något ökade antalet klienter som får personlig assistans, de något ökade kostnaderna för att ordna stöd för rörlighet samt genom minskade intäkter från klientavgifterna för stödet för boende och stödet för rörlighet. Ökningen beräknas till 3,6 miljoner euro 2024 och 4,2 miljoner euro 2025. Enligt utredning till utskottet uppgår merkostnaderna till cirka 8,4 miljoner euro från och med 2026.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Personlig assistans och särskilt stöd för delaktigheten

Enligt 9 § 1 mom. i lagförslag 1 är en förutsättning för beviljande av personlig assistans att personen med funktionsnedsättning självständigt eller med stöd kan bilda sig en uppfattning om och uttrycka sin egen vilja om assistansens innehåll.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning ansåg en del av organisationerna att resursförutsättningen för personlig assistans, det vill säga att det för beviljande av service förutsätts att en person med funktionsnedsättning självständigt eller med stöd kan utforma och uttrycka sin vilja om assistansens innehåll, bör slopas, eftersom det är diskriminerande och strider mot funktionshinderkonventionen. I yttrandena framfördes det att om resursförutsättningen inte slopas, måste det särskilda stödet för delaktigheten i fråga om antalet timmar som beviljas jämföras med den personliga assistansen för fritiden så att det månatliga minimiantalet timmar för det särskilda stödet för delaktigheten höjs.

Syftet med det föreslagna 9 § 3 mom. i lagförslag 1 är att trygga personlig assistans också för personer med funktionsnedsättning som behöver stöd för att utforma och uttrycka sin vilja. Om en person med funktionsnedsättning inte ens med hjälp av något kommunikationsmedel bedöms ha sådan förmåga som förutsätts i bestämmelsen att utforma och uttrycka sin vilja i fråga om assistansens innehåll och på så sätt använda personlig assistans, ska det ses till att hans eller hennes självbestämmanderätt och delaktighet tillgodoses genom annan service. I allmänhet kan detta stöd bäst tillhandahållas som särskilt stöd för delaktigheten, men i vissa situationer även som träning eller som en del av tjänsterna inom stöd för boende. Personlig assistans tillgodoser inte på bästa möjliga sätt behoven hos alla personer med funktionsnedsättning. Syftet med lagförslaget är att erbjuda personer med funktionsnedsättning olika servicealternativ för att likabehandling ska uppnås.

Grunderna för beviljande av personlig assistans är enligt utredning till utskottet så låga att endast ett mycket litet antal personer med funktionsnedsättning vars servicebehov är mycket stort och orken ofta är begränsad faller utanför. Dessa personer deltar ofta i dagverksamhet.

Utskottet föreslår inte att 9 § 3 mom. i lagen om funktionshinderservice stryks ur lagförslaget, men föreslår i 12 § i lagförslag 1 att timantalet för särskilt stöd för delaktigheten höjs till 30 timmar per månad, vilket också motsvarar minimitimantalet för personlig assistans enligt 9 § 5 mom. Höjningen av minimitimantalet till 30 timmar bidrar till likabehandlingen av dem som får särskilt stöd för delaktighet och dem som får personlig assistans. Utskottet betonar att det bör följas upp hur tillhandahållandet av personlig assistans och särskilt stöd för delaktighet utfaller med tanke på likabehandlingen och att man vid behov bör ändra lagstiftningens bestämmelser om resursbegränsningen, om likabehandling inte uppnås. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 1*)

Enligt propositionen följer det av övergångsbestämmelserna att minimitimantalet är 10 timmar per månad från lagens ikraftträdande till utgången av 2025. Vid ingången av 2026 stiger antalet till 20 timmar. Utskottet föreslår att övergångstiden för ikraftträdandet av minimitimantalet för särskilt stöd för delaktigheten ändras så att minimitimantalet är 10 timmar per månad fram till utgången av 2024, 20 timmar per månad under 2025 och 30 timmar per månad från och med 2026.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Utskottet betonar att det föreslagna timantalet 30 timmar för särskilt stöd för delaktighet är en miniminivå och att service alltid ska beviljas enligt det individuella behovet hos en person med funktionsnedsättning.

I propositionen uppskattas det att årskostnaden för ordnandet av tjänsten är 6,5 miljoner euro när den tillhandahålls 10 timmar i månaden. En ökning på 10 timmar redan 2025 skulle således medföra en ökning av engångsnatur på 6,5 miljoner euro. Utskottets förslag om att höja timantalet till 30 timmar per månad ökar likaså kostnaderna med 6,5 miljoner euro per år från och med 2026.

Barnens ställning

Stöd för boendet för barn

I 19 § i förslaget till lag om funktionshinderservice föreslås det bestämmelser om stöd för boendet för barn och om att boendet för ett barn med funktionsnedsättning kan ordnas också utanför hemmet. I 3 mom. föreslås bestämmelser om att ett beslut om stöd för boendet för barn utanför hemmet förutsätter vårdnadshavarnas samtycke och utredande av barnets åsikt i frågor som är viktiga för barnet.

Utskottet konstaterar att den föreslagna bestämmelsen bättre än den gällande lagstiftningen tryggar barnets rätt att bo hemma med sin familj och att i hemmet få det behövliga stödet för boendet. Barn med funktionsnedsättning ska i första hand få den hjälp, det stöd och de tjänster som behövs för att barnet ska kunna bo tillsammans med den egna familjen. Stöd för boendet för barn kan ordnas som funktionshinderservice utanför hemmet endast om barnet inte kan bo hemma med den egna familjen trots att individuell hjälp och individuellt stöd har ordnats. Bestämmelsen om stöd för boendet för barn ansågs behövlig och fick stöd av de sakkunniga.

Utskottet välkomnar att barnets boende utanför hemmet enligt propositionen endast kan ordnas som familjevård eller i grupphem med högst sju barn. Syftet med bestämmelsen är att genomföra det långvariga målet om att upphöra med anstaltsvård för barn med funktionsnedsättning. Målet skrevs in i statsrådets principbeslut från 2010 och 2012 om utveckling av boende och service för personer med utvecklingsstörning. Ändringen uppfyller också flera av målen i funktionshinderkonventionen.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 79/2022 rd, stycke 25) förblir förhållandet oklart mellan den föreslagna regleringen och dels 6 § 3 mom. och 21 § 2 mom. i grundlagen, dels bestämmelserna om hörande av barn och barnens rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva enligt artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter. Enligt utlåtandet framgår det av lagförslaget inte tydligt vilken betydelse barnets åsikter ska ha i beslutsfattandet om boende och hur barnets rätt att påverka frågor som gäller barnet ska tillgodoses i detta sammanhang.

Bestämmelserna måste enligt grundlagsutskottet kompletteras exempelvis på motsvarande sätt som bestämmelserna om utredning av barnets åsikt i 20 § i barnskyddslagen. Dessutom bör lagen innehålla bestämmelser om de kulturella rättigheterna för barn som bor utanför hemmet till ex-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

empel på motsvarande sätt som i 52 a § i barnskyddslagen samt bestämmelser om kontakt med närstående på motsvarande sätt som i 54 § i barnskyddslagen.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att bestämmelserna i lagen om funktionshinderservice om barnets boende kompletteras på det sätt som grundlagsutskottet förutsätter. Utskottet redogör nedan i detaljmotiveringen för kompletteringarna, som bättre tryggar barnets rätt att påverka boendelösningar som gäller barnet självt, barnets rätt att hålla kontakt med närstående samt barnets kulturella rättigheter.

Syftet med bestämmelsen om stöd för boendet för barn är att trygga barnets möjlighet att bo hemma med den egna familjen. Utskottet föreslår att bestämmelsen kompletteras så att den tryggar stödet för barn och familjer oberoende av tidpunkten på dygnet. När barnet inte kan bo hemma är det särskilt viktigt att se till att barnets viktiga mänskliga relationer upprätthålls. Utskottet föreslår därför att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om barnets rätt till fortgående och trygga mänskliga relationer som är viktiga för barnets utveckling. Dessutom föreslår utskottet att lagförslaget kompletteras med en ny bestämmelse (20 §) om utredning av barnets åsikt vid beslut om att flytta bort barnet från hemmet.

Utskottet föreslår också att lagförslaget kompletteras med en ny bestämmelse (21 §) om barnets kulturella rättigheter när barnet bor utanför hemmet. Dessa rättigheter ska tryggas för alla barn med stöd av lagen om småbarnspedagogik och lagen om grundläggande utbildning, men för tydlighetens skull föreslås det att rättigheterna skrivs in i lagen om funktionshinderservice. Utskottet betonar att småbarnspedagogik, skolgång eller annan utbildning är en väsentlig del av barnets liv, uppväxt och utveckling. I samband med valet av barnets bostadsort ska man också se till att barnets småbarnspedagogik eller skolgång ordnas på lämpligt sätt när barnet flyttar utanför hemmet.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar att bestämmelserna i barnskyddslagen har använts som underlag i de kompletterade bestämmelserna på det sätt som grundlagsutskottet föreslagit. Även om ett barn med funktionsnedsättning som bor utanför hemmet har en annan ställning än ett barn som placeras utanför hemmet genom omhändertagande, är det dock motiverat att på samma sätt som i barnskyddssituationer trygga rättigheterna för ett barn med funktionsnedsättning som är i en utsatt ställning.

Avgifter för barnens boende utanför hemmet

Enligt propositionen är det möjligt att ta ut en klientavgift när barn med funktionsnedsättning får stöd för boende utanför hemmet. I propositionen föreslås det att det till klientavgiftslagen fogas en ny 7 d §. Enligt dess 4 mom. kan den avgift som tas ut hos barnet och dess föräldrar för stöd för boendet utanför hemmet uppgå till sammanlagt högst 1 860,20 euro i månaden.

Enligt propositionen motsvarar maximibeloppet för den avgift som tas ut för barnets boende utanför hemmet i stor utsträckning de avgifter som tas ut för barnskyddet med stöd av lagstiftningen om klientavgifter. Enligt propositionen kan den föreslagna bestämmelsen avsevärt öka kostnaderna för vissa barnfamiljer jämfört med nuläget. Det har tidigare inte funnits några bestämmelser om avgifter som tas ut av familjer med barn med funktionsnedsättning som bor utanför den egna familjen utan att ha placerats av barnskyddet, och kommunernas praxis har varierat.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Välfärdsområdet är dock skyldigt att sänka eller helt slopa avgifterna, om de blir oskäligen för familjens försörjning.

Enligt utredning till utskottet betalade endast en mycket liten del (2 %) av föräldrarna ett underhållsbidrag, dvs. det bidrag som en förälder betalar för att trygga underhållet för ett barn som inte bor permanent hos föräldern, som översteg 302,73 euro i månaden (Institutet för hälsa och välfärd, statistikrapport 11/2019, Underhåll och vård av barn samt utredning av faderskap 2018). Således gäller maximibeloppet för den avgift som tas ut för stöd för boendet utanför hemmet endast en mycket liten grupp. Utskottet anser trots detta att det föreslagna maximibeloppet är högt och föreslår att det sänks från 1 860,20 euro till 500 euro i månaden. Också sakkunniga uttryckte oro över hur kunderna klarar av de nya klientavgifterna och fäste särskild uppmärksamhet vid att de kostnader som tas ut för barn med funktionsnedsättning som bor utanför hemmet höjer familjernas betalningsbörda.

Eftersom det i praktiken endast ytterst sällan har tagits ut underhållsbidrag på mer än 300 euro av föräldrarna i nuläget, har sänkningen av maximibeloppet för klientavgiften för stöd för boendet av barn utanför hemmet till 500 euro i praktiken inga ekonomiska konsekvenser.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet för barn

De sakkunniga har dessutom påpekat att paragrafen om kortvarig omsorg också bör innefatta morgon- och eftermiddagsverksamhet som baserar sig på funktionshinder senast i tredje klass, varvid det är fråga om avgiftsfri service för personer med funktionsnedsättning med stöd av 4 § 5 punkten i klientavgiftslagen. Enligt propositionen ordnas morgon- och eftermiddagsverksamheten i regel som service enligt lagen om grundläggande utbildning, varvid en avgift kan tas ut för den.

Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet kan kortvarig omsorg som motsvarar morgon- och eftermiddagsverksamhet ges också när ett barn med funktionsnedsättning behöver det före och efter sin skoldag och föräldrarna är förhindrade att ta hand om barnet. Utskottet föreslår att 24 § i lagen om funktionshindervisning, som gäller kortvarig omsorg, kompletteras så att denna möjlighet lyfts fram tydligare. I praktiken har man också i nuläget ofta låtit bli att ta ut en avgift, eftersom den är så liten i förhållande till den arbetsinsats som handläggningen kräver. Därför har den ändring som utskottet föreslår inga nämnvärda konsekvenser för hushållens ställning.

Dagverksamhet

I 25 § i lagförslag 1 om lagen om funktionshindervisning föreslås det bestämmelser om ordnande av dagverksamhet för andra personer med funktionsnedsättning än personer som uppnått åldern för ålderspension. En person med funktionsnedsättning ska ha rätt till dagverksamhet om personen behöver dagligt stöd för delaktigheten och inte kan delta i arbetsverksamhet eller sysselsättningsfrämjande verksamhet som ordnas med stöd av socialvårdslagen, eller om sådan verksamhet inte möter personens individuella behov. Servicen ersätter dagverksamhet för handikappade enligt 8 b § i handikappservicelagen samt dagverksamhet som ordnats som specialomsorg med stöd av specialomsorgslagen för de personer med utvecklingsstörning som har behov av det mest krävande stödet.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Vid utskottets sakkunnigutfrågning konstaterades det att dagverksamhet enligt förslaget försvarar servicen jämfört med nuläget. I utlåtandena ansågs det viktigt att arbetsförmåga inte är en förutsättning för beviljande av dagverksamhet, utan dagverksamhet bör på basis av det individuella behovet kunna beviljas också parallellt med exempelvis arbetsverksamhet eller verksamhet i sysselsättnings syfte.

Utskottet föreslår för att främja delaktigheten och sysselsättningsmöjligheterna för personer med funktionsnedsättning att 25 § i lagen om funktionshindersservice, som gäller dagverksamhet, ändras så att en person med funktionsnedsättning utöver deltagande i arbete, verksamhet i sysselsättnings syfte eller arbetsverksamhet också på basis av det individuella behovet kan delta i dagverksamhet.

Dessutom föreslår utskottet att det i bestämmelsen om dagverksamhet också föreskrivs om resor som behövs för att genomföra dagverksamheten. Utskottet anser det vara viktigt att en person med funktionsnedsättning har rätt till fria resor till dagverksamhet, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och på grund av sin funktionsnedsättning inte utan oskäligt stora svårigheter kan anlita kollektivtrafik. Det förbättrar särskilt möjligheterna för de mest utsatta att bli delaktiga. Enligt utredning från social- och hälsovårdsministeriet har avgiftsfriheten inga betydande ekonomiska konsekvenser, eftersom inkomsterna för personer med funktionsnedsättning som deltar i dagverksamhet oftast är så små att de i praktiken skulle ges ett beslut om avgiftslättnad, om resorna till dagverksamheten var avgiftsbelagda. Eftersom det inte behöver fattas beslut om betalningslättnad minskar dessutom behovet av och kostnaderna för arbetskraft.

Ställningen för personer som använder livsuppehållande respirator

I propositionen föreslås det att 5 § 3 punkten i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (lagförslag 4, nedan även klientavgiftslagen) upphävs. I bestämmelsen sägs det att vård och uppehälle för andningsförslammingspatienter samt transport i anslutning till vården är avgiftsfria så som närmare anges i förordning. Ändringen är förenad med en övergångsperiod på tre år, varvid de tjänster som ordnas med stöd av den upphävda bestämmelsen förblir avgiftsfria (ikraftträdande bestämmelsens 4 mom.). Dessutom föreslås det att den ersättning för uppehälle som betalas till andningsförslammingspatienter i hemvård ska omfattas av en övergångsperiod så att ersättningen för uppehälle slopas stegvis så att ersättningen för uppehälle sänks med 20 procent årligen under fem års tid från och med den 1 januari 2026 till och med den 31 december 2030, varefter ersättningen slopas i sin helhet.

Enligt propositionen innebär den föreslagna ändringen i praktiken att särställningen för andningsförslammingspatienter slopas. Tjänsterna för dem ska enligt förslaget i fortsättningen ordnas som funktionshindersservice och som allmänna hälso- och sjukvårdstjänster. Enligt motiveringen (s. 267) tillgodoser detta andningsförslammingspatienterna självbestämmanderätt, delaktighet, rättskydd och lika rätt till service på lika villkor som för andra personer med funktionsnedsättning. En central följd av den föreslagna ändringen är att den ersättning för uppehälle som för närvarande betalas till andningsförslammingspatienter i hemvård upphör. Den genomsnittliga ersättningsnivån är enligt propositionen (s. 22) cirka 1 400 euro i månaden.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Den nu föreslagna ändringen av ställningen för personer som använder livsuppehållande respirator och dess konsekvenser enligt propositionen innebär enligt grundlagsutskottets första utlåtande (GrUU 79/2022 rd, stycke 23) att rättigheterna enligt 19 § 3 mom. i grundlagen för särskilt uttagna personer med funktionsnedsättning försvagas, vilket strider mot proportionalitetskravet. Enligt grundlagsutskottets uppfattning ändrar inte ens de relativt långa övergångstider som föreslås i lagen och möjligheten till andra stödformer denna bedömning. När det görs ändringar i stödssystemet bör enligt utskottet ställningen för dem som använder livsuppehållande respirator tryggas bättre än vad som nu föreslås.

Grundlagsutskottet (GrUU 79/2022 rd) anser att förslaget till lag om klientavgifter måste ändras så att rättigheterna för patienter med andningsförlamning inte försämrats på det sätt som beskrivs i propositionen. Det är ett villkor för att lagförslag 4 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Enligt grundlagsutskottets andra utlåtande (GrUU 100/2022 rd, stycke 14) bör den reglering som social- och hälsovårdsutskottet föreslår i sitt utkast till betänkande och som tryggar den ekonomiska ställningen för personer som är beroende av andningsapparat ändras så att alla personer i jämförbar ställning som använder livsuppehållande respirator omfattas av den. Det är ett villkor för att lagförslag 1 i betänkandet ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med anledning av grundlagsutskottets utlåtanden föreslår social- och hälsovårdsutskottet att 5 § 3 punkten i lagförslag 4 ändras på det sätt som närmare beskrivs nedan i detaljmotiveringen så att bestämmelsen även i fortsättningen tryggar kostnadsfri hälso- och sjukvård samt transporter i anslutning till hälso- och sjukvård för personer som använder livsuppehållande respirator. Till följd av den föreslagna ändringen ska både personer i institutionsvård inom hälso- och sjukvården och personer i hemvård som använder livsuppehållande respirator även i fortsättningen få alla sina hälso- och sjukvårdstjänster och transporter i anslutning till dem avgiftsfritt. Dessutom ska uppehållet under tiden för institutionsvård inom hälso- och sjukvården liksom för närvarande vara avgiftsfritt för personer som använder livsuppehållande respirator. I institutionsvården inom hälso- och sjukvården ingår också behövliga läkemedel. Personer i institutionsvård har inte heller med stöd av gällande lagstiftning rätt till ersättning för uppehälle.

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår att man i fråga om personer som får hemvård säkerställer en förmån som motsvarar den ersättning för uppehälle som baserar sig på den gällande lagen (5 §) och förordningen (12 §) om klientavgifter genom att till lagförslag 1 foga en ny 33 § enligt vilken personer i hemvård beviljas ett ekonomiskt stöd som motsvarar den nuvarande ersättningen för uppehälle (1 400 euro). Enligt utredning till social- och hälsovårdsutskottet är det inte motiverat att utanför institutionsvården betala ersättning för uppehälle till personer som använder livsuppehållande respirator med stöd av klientavgiftslagen och klientavgiftsförordningen, eftersom det i den lagen föreskrivs om klientavgifter som tas ut hos klienten och om avgiftsfrihet för vissa tjänster. Dessutom är det överlag inte motiverat att i lagstiftningen om klientavgifter föreskriva om en definition av person som använder livsuppehållande respirator.

Från det föreslagna ekonomiska stödet avdras det bostadsbidrag som betalas ut av Folkpensionsanstalten och som beviljats med stöd av lagen om allmänt bostadsbidrag och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare eller det bostadstillägg som beviljats med stöd av lagen om studiestöd.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Det sammanlagda maximibeloppet av det bostadsbidrag eller bostadstillägg som Folkpensionsanstalten betalar och det nya ekonomiska stödet är lika stort som beloppet av den tidigare beviljade genomsnittliga ersättningen för uppehälle, det vill säga cirka 1 400 euro i månaden. Avdraget för bostadsbidrag eller bostadstillägg försämrar därför inte den ekonomiska ställningen för personer som använder livsuppehållande respirator. Om en person däremot kortvarigt blir intagen för institutionsvård inom hälso- och sjukvården, får han eller hon med stöd av klientavgiftslagen kostnadsfritt uppehälle på sjukhuset, vilket på motsvarande sätt kan dras av från hans eller hennes ekonomiska stöd. Det är motiverat för att undvika dubbel kompensation.

Eftersom en person inte längre får institutionsvård när han eller hon bor hemma, kan han eller hon inte få de avgiftsfria läkemedel som hör till sjukhusvården från sjukhuset, utan skaffar själv läkemedlen mot recept. I fråga om läkemedel är årssjälvriskan 592,16 euro 2023. Läkemedelskostnaderna per månad (49,35 euro) blir dock skäliga i förhållande till det ekonomiska stöd som betalas per månad enligt 33 § i den föreslagna lagen om funktionshinderservice.

Utskottet föreslår nedan i detaljmotiveringen att övergångsbestämmelsen i klientavgiftslagen preciseras så att bestämmelserna motsvarar de föreslagna ändringarna i ställningen för personer som använder respirator.

Enligt propositionen skulle ändringarna i tjänsterna och förmånerna för klienter som behöver respirator på det föreslagna sättet ha medfört besparingar på 3,7 miljoner euro för välfärdsområdena och en ökning av intäkterna från klientavgifter på 0,06 miljoner euro samt dessutom en kostnadsökning på 1,7 miljoner euro för Folkpensionsanstalten. Enligt propositionen skulle ersättningarna för uppehälle på grund av övergångsbestämmelsen gradvis sjunka (20 % per år) från och med 2026. Full inbesparingsnivå skulle uppnås 2030. Den totala spareffekten av att ersättningen för uppehälle slopas beräknas enligt propositionen bli 1,7 miljoner euro från och med 2030.

Om tjänsterna och förmånerna för klienter som behöver respirator ändras på det sätt som utskottet föreslår — det vill säga så att det till klienter i hemvård betalas bostadsbidrag och dessutom ekonomiskt stöd till ett sammanlagt maximibelopp som är lika stort som beloppet av den tidigare beviljade genomsnittliga ersättningen för uppehälle, det vill säga cirka 1 400 euro i månaden — och utgifterna för bostadsbidraget stiger med uppskattningsvis 0,4 miljoner euro, ökar enligt uppgift från social- och hälsovårdsministeriet de årliga kostnaderna med 1,3 miljoner euro (1,4 miljoner euro på 2023 års nivå) från och med 2030 jämfört med de ekonomiska konsekvenserna enligt propositionen. Jämfört med propositionens uppskattning ökar enligt uppgift kostnaderna stegvis med cirka 0,3 miljoner euro per år från 2026 till 2029.

Övriga synpunkter

Stöd för boendet

I 18 § i lagförslag 1 (lagen om funktionshinderservice) föreslås det bestämmelser om stöd för boendet för personer med funktionsnedsättning. Syftet med bestämmelserna om stöd för boendet för personer med funktionsnedsättning är att öka klientens tillgång till alternativa och individuella boendelösningar.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

De sakkunniga lyfte fram att lagen tydligare bör utgå från rätten för personer med funktionsnedsättning att själva välja var och med vem de bor. Utskottet konstaterar att stöd för boendet enligt 18 § i lagförslag 1 ska ordnas enligt de individuella behov som personen med funktionsnedsättning har och i första hand tillhandahållas på det sätt som personen önskar. Bestämmelsen betonar dessutom att personens självbestämmanderätt, delaktighet och privata sfär ska tillgodoses. Utskottet betonar att den föreslagna bestämmelsen förpliktar till att i stor utsträckning beakta kundens vilja. Utskottet framhåller också att den egna synen på servicebehovet och på hur tjänsterna produceras bland personer med funktionsnedsättning alltid ska skrivas in i klientplanen och att avvikelser från planen ska motiveras. Dessa ändringar ingår i propositionens förslag till ändring av 39 och 45 § i socialvårdslagen.

Enligt 22 § i lagförslag 1 har personer med funktionsnedsättning rätt att få ett skäligt stöd för tillgängligt boende. Som skäliga kostnader anses enligt specialmotiveringen det genomsnittliga marknadspriset på det ändringsarbete som utförs eller på den anordning eller tekniska lösning som anskaffas. Ersättningsgilla ändringsarbeten följer i tillämpliga delar den kvalitetsnivå som används vid statlig lånefinansiering för bostäder. När man bedömer om kostnaderna är skäliga bör man beakta vilken lösning som är lämplig och genomförbar med tanke på de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Också enligt den gällande handikappservicelagen ska välfärdsområdet ersätta en person med svår funktionsnedsättning för skäliga kostnader för ändringsarbeten i bostaden och anskaffning av redskap och anordningar som hör till bostaden. Utskottet konstaterar att man vid bedömningen av om de kostnader som avses i 22 § i lagförslaget är skäliga även i fortsättningen kan ta vägledning av rättspraxis som baserar sig på den gällande lagen.

Stöd för rörligheten

Välfärdsområdet är enligt 28 § i lagförslag 1 skyldigt att ordna ett skäligt stöd för rörlighet. En skälighetsbedömning ska göras både med tanke på behovet av stöd för personen med funktionsnedsättning och med tanke på kostnaderna. Utskottet konstaterar att den gällande handikappservicelagen begränsar den subjektiva rätten till skäliga transporttjänster, så den rättspraxis som baserar sig på den gällande lagen kan även i fortsättningen utnyttjas som vägledning. Eftersom det samlade stödet för rörlighet ska fastställas utifrån de individuella behoven, kan fastställandet av stödets omfattning eller skälighet inte basera sig på allmänna gränser för sträcka eller belopp som fastställts på förhand.

Propositionens bestämmelser om stöd för rörlighet går längre än de nuvarande bestämmelserna om färdtjänst enligt handikappservicelagen, så stödet kan tillhandahållas på mer varierande och flexibla sätt än för närvarande.

Enligt 29 § i lagförslag 1 är utgångspunkten att rörligheten för personer med funktionsnedsättning i första hand tillhandahålls som en del av tillgänglighetsanpassad kollektivtrafik, inklusive anropsstyrd trafik och servicetrafik. I fortsättningen kan stödet för rörligheten tillhandahållas exempelvis med hjälp av en personlig assistent eller ledsagare.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

En person med funktionsnedsättning ska enligt 28 § i lagförslag 1 kunna få stöd för rörligheten även om han eller hon alltid behöver en annan persons hjälp för att röra sig utanför hemmet. Om en person med funktionsnedsättning däremot med hjälp av till exempel en personlig assistent kan använda faktiskt tillgänglig kollektivtrafik, har personen inte nödvändigtvis rätt till taxiresor när personen reser tillsammans med assistenten. Den eventuella längre tid som går åt till resan ska dock beaktas vid bedömningen av timbehovet av assistent.

Enligt propositionen ska det för transporttjänster som tillhandahålls som stöd för rörligheten tas ut en klientavgift (avgift för kollektivtrafik), så de avgiftsfria transporter som vid behov ingått i specialomsorgstjänsterna för personer med utvecklingsstörning slopas, med undantag för transporter till dagverksamhet och arbetsverksamhet för personer med utvecklingsstörning. Utskottet konstaterar att den föreslagna ändringen ökar jämlikheten mellan personer med funktionsnedsättning, eftersom andra personer med funktionsnedsättning har betalat en självriskandel för sina transporter. I linje med propositionens syfte omfattas således personer med funktionsnedsättning också i fråga om transporter av de gemensamma tjänsterna, som beviljas utifrån personens behov och inte utifrån diagnosen.

Utskottet vill samtidigt framhålla att enligt 11 § i klientavgiftslagen ska en avgift som fastställts för socialvårdsservice efterskänkas eller nedsättas till den del förutsättningarna för personens eller familjens försörjning eller förverkligandet av personens lagstadgade försörjningsplikt äventyras av att avgiften tas ut. Sänkning eller efterskänkning av klientavgifter är primär i förhållande till utkomststöd, som är ett ekonomiskt stöd i sista hand och avsett att vara tillfälligt. Dessutom betonar utskottet att kunden ska informeras om möjligheten till betalningslättnad före eller i samband med den första servicehändelsen.

Uppföljning

Grundlagsutskottet betonar i sitt utlåtande (GrUU 100/2022 rd, stycke 15) behovet av att noggrant följa lagstiftningens konsekvenser och vid behov vidta åtgärder för att avhjälpa de problem som upptäcks. Grundlagsutskottet anser att behovet av uppföljning också understryks av att lagförslaget under riksdagsbehandlingen har ändrats avsevärt inom en stram tidtabell och utan en sedvanlig konsekvensbedömning. Grundlagsutskottet anser det vara nödvändigt att social- och hälsovårdsutskottet förelägger riksdagen ett förslag till uttalande om uppföljning av reformen. Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i grundlagsutskottets åsikt om behovet av att följa upp lagstiftningens konsekvenser och föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande 2*)

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om funktionshinderservice

2§. Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning. Utskottet föreslår att 1 mom. 3 punkten om åldersavgränsning slopas. Enligt punkten förutsätter tillämpningen av lagen att en persons behov av hjälp, stöd eller omsorg huvudsakligen beror på någon annan orsak än en sådan sjukdom som börjat i hög ålder och som typiskt förekommer hos äldre personer eller

Betänkande ShUB 52/2022 rd

allmän degeneration eller svaghet som beror på hög ålder. Till följd av strykningen blir 2 § 1 mom. 4 punkten ny 3 punkt.

Syftet med den föreslagna ändringen är inte att tjänsterna för alla äldre personer ska ordnas med stöd av lagen om funktionshinderservice. Tillämpningen av lagen om funktionshinderservice begränsas ytterligare av definitionen av personer med funktionsnedsättning i 1 mom. och av att lagen enligt 2 mom. är sekundär i förhållande till den allmänna lagstiftningen, däribland socialvårdslagen.

7§. Träning. Träning som begrepp innebär en målinriktad aktivitet. Träningen är en målinriktad service som ges för viss tid. Syftet är att personer med funktionsnedsättning på bästa möjliga sätt ska kunna utnyttja sina egna resurser, förmågor, färdigheter och kunskaper. Genom träningen får personer med funktionsnedsättning stöd att nå sina mål på det sätt som närmare beskrivs i bestämmelserna. Träningen kan till exempel stödja möjligheterna för en person med funktionsnedsättning att flytta till en ny bostad eller en ny ort, studera, utöva en hobby, utföra dagliga sysslor, bo självständigt, uttrycka sig själv och interagera socialt med andra. Träningen innefattar målinriktat stöd, handledning och praktik.

Träningen svarar på ett stödbehov som inte är permanent eller långvarigt. En person kan ha många varierande stödbehov; en del kan vara tillfälliga, medan andra är fortgående eller återkommande. Avsikten med träningen är att förebygga ett långvarigt behov av stöd. Behovet av träning konstateras vid en bedömning som görs i samråd med personen med funktionsnedsättning. Vid bedömningen identifieras vissa mål som personen behöver stöd för att uppnå. Bestående eller långvariga stödbehov ska tillgodoses genom andra tjänster än träning.

Det föreslås att förutsättningarna för beviljande av träning skrivs om och flyttas till 1 mom. Träning ska beviljas om den handikappade inte har de färdigheter som avses i paragrafen och som behövs för ett självständigt liv eller om färdigheterna är bristfälliga. Rätt att få träning föreligger också om personen måste öva sig i att använda vissa färdigheter i en ny verksamhetsmiljö. Med färdigheter avses också färdigheter i teckenspråk och i användning av kommunikationsmedel som stöder och ersätter talet. Träning ges också i samband med förändrade livssituationer, antingen som förberedelse för dem eller för att kunna agera i dem. Medicinsk rehabilitering som ordnas med stöd av hälso- och sjukvårdslagen är en primär service i förhållande till den träning som ordnas i form av funktionshinderservice. Till den medicinska rehabiliteringen hör till exempel terapier som syftar till att förbättra och upprätthålla funktionsförmågan samt hjälpmedelstjänster.

Det föreslås att 1 mom. i lagförslaget, som anger syftet med träningen, flyttas till 2 mom., till vilket det föreslås att det fogas en exempelförteckning över de olika färdigheter som behövs för ett självständigt liv och som man har rätt att få träning för. Förteckningen är inte uttömmande, utan bestämmelsen avser också andra motsvarande färdigheter som normalt behövs för ett självständigt liv.

Med kommunikation avses förmåga att förmedla och ta emot meddelanden, uttrycka sig själv och framföra åsikter. Med växelverkan avses att kommunicera och utbyta tankar med andra människor. I fråga om språkliga rättigheter avses med den som använder teckenspråk en person som använder finskt eller finlandssvenskt teckenspråk och vars eget språk är teckenspråk. Den

Betänkande ShUB 52/2022 rd

som använder teckenspråk kan vara döv, ha nedsatt hörsel eller höra. För att lära sig och stärka dessa färdigheter får personen undervisning i teckenspråk eller handledning i användningen av kommunikationsmetoder som stöder eller ersätter talet. Utifrån de individuella behoven ordnas också övningar i social interaktion som en del av träningen i de färdigheter som behövs för ett självständigt liv.

Träningen i användning av tekniska apparater och digitala applikationer kan innefatta handledning, stöd och övning i användningen av till exempel dator eller smarttelefon. Olika tekniska apparater och digitala applikationer är numera en del av vardagen.

I fråga om att uppfatta omvärlden och röra sig i olika miljöer kan träningen innefatta handledning, stöd och övning för att röra sig i en främmande omgivning, till exempel när man försöker hitta fram till rätt adress. Träningen kan också omfatta undervisning eller övning i användning av kollektivtrafik. Handledning i rörlighet är en form av den avsedda träningen. När det gäller tidsuppfattningen kan träningen exempelvis syfta till att personen lär sig klockan eller lär sig gestalta tidens gång. Träning i hemvård kan vara förknippad med övning i att laga mat eller städa samt att systematiskt planera och genomföra dessa sysslor. Träningen i att uträta ärenden kan till exempel hänföra sig till butiksbesök eller besök hos myndigheter. Träningen i penninganvändning kan vara förknippad med att förstå pengars värde, gestalta de egna inkomsterna och utgifterna och planera penninganvändningen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om innehållet i träningen. Momentet har preciserats i fråga om de begrepp som används. Innehållet i den träning som ordnas i form av funktionshinderservice är indelat i tre delområden. Träning ordnas enligt individuellt behov och inom ett delområde eller flera.

Med kognitiva färdigheter avses funktioner med anknytning till mottagande, behandling och bearbetning av information (tänkande och språk) samt till minnet och problemlösning. Med kommunikation som stöder och ersätter talet avses kommunikation där man använder exempelvis bilder eller tecken som stöd (s.k. alternativ och kompletterande kommunikation; AKK). Övning i kognitiva färdigheter omfattar också undervisning i punktskrift, som gör det möjligt för personer med synskada att läsa och skriva, när undervisningen inte kan fås som medicinsk rehabilitering. Punktskriftsundervisning inrymmer en handledningsplan, tillhandahållande av undervisning samt anskaffning av material och hjälpmedel.

Dessutom beskriver momentet närmare de situationer med förändringar i livet där man har rätt att få träning. Träningen kan ha att göra med att funktionsförmågan har förändrats, till exempel att personen nyligen har blivit funktionshindrad och behöver träning för att utifrån den förändrade funktionsförmåga klara sig i vardagen. Det kan också ske förändringar i omvärlden eller familjesituationen. Momentet nämner också andra motsvarande förändringar i livet. Det kan till exempel handla om att börja eller sluta gå i daghem eller skola eller att flytta till ett nytt hem. Avsikten är att stödja personen med funktionsnedsättning så att hen kan förbereda sig för kommande förändringar eller agera i en förändrad situation. Stödet kan gälla till exempel planering och genomförande av en flytt eller inredning av en ny bostad.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Det föreslås att 3 och 4 mom. blir nya 4 och 5 mom. Begreppen och villkoren för beviljande i paragrafens 4 mom. har preciserats. Den subjektiva rätten gäller de situationer som anges närmare i momentet, och där träning för familjen och andra närstående är nödvändig för att målen för träningen för personen med funktionsnedsättning ska uppnås. I 5 mom. föreslås inga innehållsmässiga ändringar, men det preciseras så att det motsvarar ordvalen i 4 mom.

8§. Tillhandahållande av träning. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en informativ hänvisning till socialvårdslagen om sektorsövergripande samarbete.

Till 2 mom. fogas en skyldighet att i beslutet anteckna innehåll i samt mängd och genomförandesätt för den tjänst som beviljas.

Hänvisningen till behoven och önskemålen hos personen med funktionsnedsättning stryks som onödig i 3 mom., eftersom dessa ska beaktas redan med stöd av 1 och 2 mom.

Dessutom föreslås smärre tekniska preciseringar i paragrafen.

12§. Särskilt stöd för delaktigheten. Det föreslås att paragrafen ändras till sin struktur och sitt innehåll.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av stödet. Personer med funktionsnedsättning har subjektiv rätt till särskilt stöd för delaktigheten. En förutsättning för att service ska beviljas är att en person med funktionsnedsättning inte utan servicen kan interagera socialt med andra människor eller delta i fritidsverksamhet eller bli delaktig i sådana situationer. Syftet med servicen är att trygga rätten för personer med funktionsnedsättning att vara aktiva i sitt liv. Delaktighet avser att man är aktiv i sitt eget liv, exempelvis att man själv fattar sina beslut och har viktiga sociala relationer. På individnivå visar sig delaktigheten genom personens egen upplevelse, genom ömsesidig respekt och förtroende mellan medlemmarna i gemenskapen samt genom möjligheterna att påverka i gemenskapen. På samhällsnivå innebär delaktighet förverkligandet av möjligheter och rättigheter samt ömsesidighet mellan människorna. Med deltagande avses exempelvis att man är med på ett evenemang, men inte nödvändigtvis i rollen som en medverkande aktör.

Syftet med det särskilda stödet för delaktigheten är att personer med funktionsnedsättning ska kunna umgås till exempel med sina närstående. Det särskilda stödet för delaktigheten kan också hjälpa en person med funktionsnedsättning att i större utsträckning skapa mänskliga relationer och fördjupa relationerna med personer som står honom eller henne nära. Stödet kan till exempel innebära att man stöder den sociala växelverkan när en person med funktionsnedsättning har ringa kommunikativ förmåga eller behöver stöd för att kommunicera med eller ta kontakt med andra. Särskilt stöd för delaktigheten kan också innebära stöd för att delta i betydelsefull sysselsättning. Fritidsverksamhet kan till exempel betyda hobbyer, besök på evenemang eller annat motsvarande. Det väsentliga i servicen är att man utöver deltagandet stöder delaktigheten och aktiviteten hos personer med funktionsnedsättning.

Den person som ger stöd gör det möjligt för personen med funktionsnedsättning att delta och vara aktiv. Avsikten är att den som ger stöd ska hitta metoder för att anpassa miljön, aktiviteten eller

Betänkande ShUB 52/2022 rd

sysslan så att den lämpar sig för personen med funktionsnedsättning. Det kan till exempel vara fråga om hitta sätt att ordna en aktivitet som personen med funktionsnedsättning tycker om på en plats som lämpar sig för honom eller henne. I interaktiva situationer kan den som ger stöd säkerställa att personen med funktionsnedsättning får uttrycka sig själv och sina önskemål till exempel om vad han eller hon vill eller tycker om att göra.

I 2 mom. föreskrivs det om syftet med det särskilda stödet för delaktigheten. Syftet med tjänsten är att trygga rätten för en person med funktionsnedsättning att delta och bli delaktig i situationer med social interaktion och i fritidsverksamhet också när personen inte självständigt eller med stöd kan utforma och uttrycka sin vilja om innehållet i stödet eller när personlig assistans inte är lämplig för henne eller honom. Genom en precisering förtydligas tjänstens förhållande till personlig assistans, som förutsätter att personen med funktionsnedsättning självständigt eller med stöd kan bilda sig en uppfattning om och uttrycka sin egen vilja om assistansens innehåll.

Syftet med det särskilda stödet för delaktigheten är att också de personer med funktionsnedsättning vars delaktighet inte kan stödjas med personlig assistans ska kunna få det stöd för delaktigheten som de behöver. Personer med funktionsnedsättning behöver inte ansöka om personlig assistans som första val, utan kan välja vilken tjänst de ansöker om. Det går dock inte att få personlig assistans eller särskilt stöd för delaktigheten samtidigt. För att få särskilt stöd för delaktigheten behöver personen i fråga dock inte först ha ansökt om personlig assistans.

Tröskeln för beviljande av personlig assistans är låg. Det räcker att den handikappade självständigt eller med stöd förmår utforma och uttrycka sin vilja om assistansens innehåll genom en kommunikationsmetod som lämpar sig för honom eller henne. Det särskilda stödet för delaktigheten är avsett för ett begränsat antal personer med funktionsnedsättning, för vilka det är särskilt utmanande att stödja delaktigheten. Ofta är det fråga om personer med kommunikations- och interaktionsproblem och beteendemässiga utmaningar.

I 3 mom. fastställs innehållet i tjänsten. Det föreslås att bestämmelsen om utredning av personens egen vilja och önskemål flyttas till 13 §.

Särskilt stöd för delaktigheten är en tjänst som främjar deltagande och delaktighet och som innehåller behövlig handledning i den sociala interaktionen och i att hitta och genomföra fritidsverksamhet som personen med funktionsnedsättning tycker om. Också denna ändring förtydligar tjänstens förhållande till personlig assistans. Vid personlig assistans är utgångspunkten att personen med funktionsnedsättning leder assistenten, medan det vid särskilt stöd för delaktigheten ingår att en annan person ger den handledning, ibland också tydliga styrning, som personen med funktionsnedsättning behöver. Den som ger särskilt stöd för delaktigheten har en aktivare roll än en personlig assistent. En förutsättning för att få stöd är inte att personen med funktionsnedsättning redan i början kan visa vad han eller hon vill göra. Personen med funktionsnedsättning kan tillsammans med den som ger stöd söka efter och testa något som är meningsfullt för honom eller henne. Tjänsten kan också hjälpa en person med funktionsnedsättning att i större utsträckning skapa mänskliga relationer och fördjupa relationerna med personer som står honom eller henne nära.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Den som ger stödet ska dock sörja för att personens egen vilja och egna önskemål utreds så noggrant som det är möjligt. Med beaktande av detta kan den som ger stödet dock till exempel föreslå eller besluta att pröva på en aktivitet, så att personen med funktionsnedsättning får erfarenheter och därigenom kan uttrycka eller visa vad han eller hon tycker om. Den som ger stöd kan också till exempel sköta de praktiska arrangemang i anslutning till aktiviteten, såsom köp av biljetter eller transport till destinationen.

Utskottet föreslår att det i 4 mom. föreskrivs att stödet för särskild delaktighet ska vara minst 30 timmar per månad, om personen inte ansöker om ett lägre timantal.

13§. Tillhandahållande av särskilt stöd för delaktigheten. Utskottet föreslår att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Från 12 § 1 mom. flyttas till 2 mom. i denna paragraf en bestämmelse enligt vilken den som tillhandahåller stödet ska sörja för att personens egen vilja och egna önskemål utreds så noggrant som det är möjligt att utreda med hjälp av de kommunikationssätt som personen med funktionsnedsättning använder. Det föreslås att bestämmelsen preciseras så att utredningen gäller planeringen och genomförandet av verksamheten. Paragrafens 2 mom. blir 3 mom.

I 3 mom. lägger utskottet till orden "individuell" och "individuellt". Dessutom föreslås en bestämmelse om skyldighet att i beslutet anteckna stödets mängd, innehåll och det sätt på vilket det tillhandahålls. Det föreslås att bestämmelsen om att särskilt stöd för delaktigheten kan komplettera sådant stöd för delaktigheten som ingår i andra tjänster stryks ur momentet. Bestämmelsen kunde försvåra bestämmandet av innehållet i den subjektiva rätten. Syftet med bestämmelsen var att framhålla att erhållande av andra tjänster inte utgör något hinder för att få särskilt stöd för delaktigheten, med undantag för personlig assistans, som inte är avsedd att erhållas samtidigt. Syftet med lagen är dock att varje person med funktionsnedsättning ska kunna få den samlade service som motsvarar hans eller hennes individuella behov.

14§. Stöd i att fatta beslut. I paragrafen föreslås en precisering av syftet med, innehållet i och förutsättningarna för beviljande av stöd i att fatta beslut. Utskottet föreslår att paragrafens 3 mom. flyttas och blir nytt 1 mom. Samtidigt blir 1 och 2 mom. i paragrafen 2 och 3 mom.

Förutsättningarna för beviljande av tjänsten preciseras så att en person med funktionsnedsättning ska vara i behov av stöd för att kunna fatta viktiga beslut som gäller deras eget liv och som inte hör till det dagliga livet. Dessutom preciseras att det som personen med funktionsnedsättning själv anser ska beaktas vid bedömningen av hur viktigt beslutet är. Avsikten är att förtydliga att beslutets betydelse ska bedömas i samråd med personen med funktionsnedsättning utifrån situationen i fråga och dessutom med beaktande av vad personen själv anser. Paragrafens bestämmelse om annat beslutsfattande än sådant som tillhandahålls som en separat tjänst preciseras. Enligt förslaget ska beslut som fattas av en person med funktionsnedsättning i andra situationer än betydande beslutssituationer stödjas enligt personens individuella behov som en del av de tjänster som ordnas med stöd av lagen om funktionshinderservice, när det är lämpligt med tanke på servicens karaktär.

Enligt 2 mom. är syftet med det beslutsfattande som stöds att personer med funktionsnedsättning ska kunna både fatta och verkställa beslut som gäller deras eget liv. Detta gäller både när stödet i att fatta beslut ges som en separat tjänst och när det ges som en del av andra tjänster.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Det föreslås att innehållet i stödet i att fatta beslut preciseras genom att det till förteckningen i 3 mom. fogas inhämtande av information och bedömning av besluts- eller handlingsalternativen och deras konsekvenser. I och med tillägget föreslås det att bedömningen av konsekvenserna av besluten slopas som onödig. I slutet av förteckningen läggs till ett omnämnande av andra motsvarande funktioner för att visa att förteckningen inte är avsedd att vara uttömmande. Innehållet preciseras också genom tillägget att det beslutsfattande som stöds omfattar det stöd som behövs för beslutsprocessen i de frågor som anges i förteckningen. Beslutsfattande är i allmänhet en process, och stödet i att fatta beslut ska vid behov tillhandahållas under hela processen. Innehållet i tjänsten gäller såväl stöd i att fatta beslut som ges som en separat tjänst och motsvarande stöd när det ges som en del av andra tjänster.

15§. Tillhandahållande av stöd i att fatta beslut. I 1 mom. preciseras förhållandet mellan klientplanen och beslutet. Behovet av stöd i att fatta beslut ska bedömas tillsammans med personen med funktionsnedsättning och vid behov med hans eller hennes närstående, och behovet ska antecknas i klientplanen. Detta gäller både när stödet i att fatta beslut ges som en separat tjänst och när det ges som en del av andra tjänster.

Stödets innehåll och mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska, när det tillhandahålls som en separat service, antecknas i beslutet med beaktande av de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen tillsammans med dennes egen uppfattning om behovet av stöd.

16§. Krävande multiprofessionellt stöd. Utskottet föreslår att det i tre punkter i 1 mom. föreskrivs om rätten att få krävande multiprofessionellt stöd. Rätt till stöd föreligger när minst ett av de alternativa villkoren för beviljande uppfylls. Krävande multiprofessionellt stöd ges i allmänhet när servicebehoven hos en person med funktionsnedsättning inte kan tillgodoses genom enskilda tjänster eller åtgärder, utan det behövs ett nära samarbete mellan flera olika yrkesgrupper, ofta långvarigt, och åtskilliga olika social- och hälsovårdstjänster.

Enligt 1 mom. 1 punkten har en person med funktionsnedsättning rätt till service till exempel om han eller hon har en mycket begränsad förmåga att kommunicera och det behövs samarbete mellan åtskilliga yrkesutbildade personer för att utreda hur man kan kommunicera med personen. En sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd kan exempelvis också utreda orsakerna till överraskande beteendeförändringar. En grupp med åtskilliga olika yrkespersoner kan tillsammans fundera över hur en person med funktionsnedsättning kan delta aktivt i interaktionen och själv ta initiativ till att få kontakt. Det är inte en förutsättning att situationen är krisartad, utan tjänsten syftar snarare till att en person med funktionsnedsättning som löper risk för utslagning fås med i den sociala samvaron.

I de situationer som beskrivs i 1 mom. 2 punkten behövs ett nära samarbete mellan sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd och de närstående till och de som arbetar nära personen med funktionsnedsättning, för att sakkunniggruppen ska kunna hjälpa personen och dem som arbetar nära honom eller henne att lösa situationerna på ett tryggt sätt. Efter det kan man börja arbeta för att undvika svåra situationer, varvid personen med funktionsnedsättning kan umgås tryggt tillsammans med andra och hans eller hennes delaktighet förverkligas bättre. Sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd kan tillsammans hjälpa personen med funktionsnedsättning att hitta alternativa, säkra handlingsmodeller.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

I 3 punkten avses en situation där en person med funktionsnedsättning blivit föremål för begränsande åtgärder som man strävar efter att avsluta. En viktig uppgift för sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd i välfärdsområdena är att hitta metoder för att undvika begränsningsåtgärder och minska användningen av dem på personer med funktionsnedsättning. Syftet med teamarbetet är till exempel att lösa problem som leder till beteenden som måste stävjas med begränsningsåtgärder.

Avsikten är att i 2 mom. betona att krävande multiprofessionellt stöd ofta är ett långsiktigt teamarbete som kräver mycket samarbete i många former. Avsikten är att föra sakkunskapen dit där personen med funktionsnedsättning befinner sig för att därigenom på bästa sätt kunna stödja personen i hans eller hennes egen miljö. Stödet till personen med funktionsnedsättning eller närstående personer kan vara stöd för interaktion eller analys av orsakerna till beteendet eller åtgärder som hjälper personen att handla på ett positivt sätt. Utskottet föreslår att bestämmelsen i 17 § 1 mom. om att undersökningar inom hälso- och sjukvården ingår i det krävande multiprofessionella stödet överförs till 3 mom.

17§. Tillhandahållande av krävande multiprofessionellt stöd. I 1 mom. föreslås bestämmelser om omständigheter som ska beaktas vid planeringen av och beslut om krävande multiprofessionellt stöd. Det föreslås ovan att momentets bestämmelse om undersökningar inom hälso- och sjukvården flyttas till 16 §, liksom också paragrafens 3 mom.

Om en person med utvecklingsstörning måste bli föremål för begränsningsåtgärder, ska det med stöd av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda fattas ett beslut om att han eller hon är i behov av specialomsorger. Detta beslut ska fattas av en beslutande multiprofessionell sakkunniggrupp. Också då är avsikten att personen med utvecklingsstörning ska få all service med stöd av den föreslagna lagen om funktionshinderservice. Den vars omsorg kräver att begränsningsåtgärder vidtas har rätt till ett permanent hem, och tjänsterna inom krävande multiprofessionellt stöd ska i första hand ges i hemmet.

18§. Stöd för boendet. Det föreslås att förutsättningarna för beviljande av stöd för boendet i 1 mom. kompletteras så att personer med funktionsnedsättning har rätt till stöd för boende om de behöver hjälp eller stöd för att kunna sköta sina dagliga sysslor. Tjänsten kan beviljas den som behöver hjälp kontinuerligt och i stor omfattning, men också den som behöver mindre hjälp, då denna hjälp är nödvändig.

Det föreslås att det till 2 mom. fogas en bestämmelse om syftet med stödet för boendet och att innehållet i servicen kompletteras med att hjälpen ska vara behövlig och stödet behövligt.

I 3 mom. föreslås ett tillägg som betonar att stödet för boende ska tillhandahållas så att det bildar en servicehelhet som motsvarar de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning. En del av de tjänster som ingår i helheten kan också ordnas med stöd av andra lagar. I vissa situationer kan stödet för boendet också vara en självständig tjänst, varvid allt stöd för boendet kan fås till exempel i ett grupphem. Också tjänster som ordnas med stöd av till exempel socialvårdslagen och som skulle vara avgiftsbelagda om de gavs i form av enskilda tjänster, ska vara avgiftsfria när de fogas till helheten av stödet för boendet. Stödet för boendet motsvarar härigenom det serviceboende som ordnas med stöd av den gällande handikappservicelagen.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Utskottet föreslår att paragrafens 5 mom. flyttas in i 4 mom.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. med bestämmelser om de omständigheter som ska beaktas vid beslutsfattandet och antecknas i beslutet.

19§. Stöd för boendet för barn. Utskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en preciserande bestämmelse enligt vilken de tjänster som barnet och familjen behöver vid behov ska ordnas dygnet runt.

Det föreslås att det till 3 mom. fogas en hänvisningsbestämmelse till den föreslagna nya 20 § om utredande av barnets åsikt, som ska tillämpas i stället för 32 § i socialvårdslagen när beslut fattas om att barnet ska flytta till ett boende utanför hemmet.

Dessutom föreslås det att det till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. vars syfte är att trygga barnets rätt att bygga upp och upprätthålla mänskliga relationer. Det innebär i praktiken till exempel att stödja interaktionen och gemenskapen mellan barnet och personer som är viktiga för barnet. När barnet bor utanför hemmet skall boendearrangemangen vara sådana att barnet kan hålla kontakt med sina närstående och i mån av möjlighet besöka sitt barndomshem. Det innebär till exempel att barnet får stöd att hålla kontakt med hjälp av tekniska anordningar samt att barnet bor så nära barndomshemmet som möjligt och att trafikförbindelserna däremellan är bra.

20§. Utredande av barnets åsikt vid beslut om stöd för boendet för barn utom hemmet.

Det föreslås att det till lagförslaget fogas en ny bestämmelse om att barnets åsikt ska utredas när beslut fattas om att barnet ska bo utanför hemmet. Avsikten med den föreslagna regleringen är inte att avvika från förvaltningslagens bestämmelser om en omyndigs talan (14 §) eller hörande av part (34 §). Enligt 14 § 3 mom. i förvaltningslagen har en minderårig som fyllt femton år och hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare rätt att var för sig föra talan i ett ärende som gäller den minderårigas person eller personliga fördel eller rätt.

Enligt 1 mom. ska barnets förmåga att bilda sig en åsikt och uttrycka sin åsikt beaktas när barnets åsikter och önskemål utreds. Dessutom ska det ses till att det finns tillgång till redskap och metoder som lämpar sig för att utreda barnets åsikt och att barnet får det stöd det behöver under processen. Stödet till barnet är viktigt, eftersom en flytt kan vara svår för både barnet och dess närstående. Tillräcklig tid ska reserveras för att utreda åsikten och barnet ska ges behövlig information på ett sätt som barnet förstår.

Syftet med 2 mom. är att betona att man kan underlåta att utreda barnets åsikt endast i undantagsfall. Det gäller till exempel om utredande av barnets åsikt skulle belasta barnet oskäligt eller om det inte är möjligt på grund av barnets funktionsnedsättning eller sjukdom. Svårigheten att utreda åsikten motiverar inte att man låter bli att göra en utredning.

I 3 mom. föreskrivs det om de uppgifter som inte får lämnas till barnet. Barnet får exempelvis inte ges information som äventyrar barnets utveckling. I övrigt har barnet rätt att få den information i ärendet som det behöver.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

21§. Barnets kulturella rättigheter när barnet bor utanför hemmet. Det föreslås att det till lagförslaget fogas en bestämmelse om tillgodoseende av barnets kulturella rättigheter när barnet bor utanför hemmet.

I 1 mom. finns en informativ hänvisning till lagen om småbarnspedagogik, lagen om grundläggande utbildning och läropliktslagen. I barnets klientplan ska det dessutom skrivas in hur barnets undervisning eller utbildning ordnas när barnet bor utanför hemmet.

I 2 mom. betonas skyldigheten för socialarbetaren och barnets vårdnadshavare samt i 3 mom. skyldigheten för den som svarar för barnets vård och fostran att samarbeta med utbildningsanordnaren.

23§. Tillhandahållande av stöd för tillgängligt boende. I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. enligt vilket innehållet i och sättet för tillhandahållande av stödet för tillgängligt boende samt eventuella kostnader som ska ersättas ska antecknas i beslutet.

24§. Kortvarig omsorg. Utskottet föreslår att paragrafens 3 mom. flyttas och blir 1 mom. Samtidigt blir 1 mom. 3 mom. Det föreslås att förutsättningarna för beviljande av kortvarig omsorg preciseras i 1 mom. så att ett kortvarigt hinder för de närstående som svarar för omsorgen ska bero på åtaganden som hänför sig till deras eget liv eller på deras behov av vila eller rekreation.

I paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. enligt vilket rätt till kortvarig omsorg föreligger också om kommunen med stöd av 48 b § i lagen om grundläggande utbildning inte ordnar sådan morgon- eller eftermiddagsverksamhet som motsvarar de individuella behoven hos ett barn med funktionsnedsättning.

Paragrafens 3—6 mom. motsvarar innehållet i 1 och 3—5 mom. i lagförslaget, kompletterat med preciseringen i 5 mom. om att innehållet i, mängden och sättet att tillhandahålla tjänsten ska antecknas i beslutet. Dessutom föreslås språkliga korrigeringar.

25§. Dagverksamhet. I 1 mom. föreslås justeringar i förutsättningarna för beviljande av dagverksamhet. I momentet föreslås en ändring av ordföljden vars syfte är att framhäva den subjektiva rätten till dagverksamhet för personer med funktionsnedsättning i överensstämmelse med andra paragrafer i lagen. I villkoren för beviljande föreslås också en innehållsmässig ändring som gör det möjligt att flexibelt kombinera dagverksamhet med arbetsverksamhet eller verksamhet i sysselsättningsyfte. En person med funktionsnedsättning som arbetar, deltar i arbetsverksamhet eller verksamhet i sysselsättningsyfte kan delvis delta också i dagverksamhet, om den främjar personens delaktighet eller möjligheter att få arbete.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med stöd av vilket en person med funktionsnedsättning har rätt att få fria resor till dagverksamhet, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafik som står till buds.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

26§. Tillhandahållande av dagverksamhet. I 1 mom. föreslår utskottet en förtydligande språklig ändring. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket innehållet i tjänsten, tjänstens omfattning och sättet att tillhandahålla servicen ska antecknas i beslutet.

27§. Arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning. För att trygga kontinuiteten i arbetsverksamheten för personer med utvecklingsstörning föreslår utskottet att det i lagen om funktionshinderservice föreskrivs särskilt om arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning. Avsikten är att arbetsterapi enligt 2 § 4 punkten och 35 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda ska kunna fortsätta oförändrat med stöd av den bestämmelse som föreslås i lagen om funktionshinderservice.

I paragrafen avses med person med utvecklingsstörning en person enligt 1 § 1 mom. i specialomsorgslagen som på grund av medfödd eller i utvecklingsåldern erhållen sjukdom eller funktionsnedsättning hämmats eller störts i sin utveckling eller sina psykiska funktioner. Denna definition avviker från definitionen av person med funktionsnedsättning i 2 §. En utvecklingsstörd har med stöd av 1 mom. rätt att delta i arbetsterapi, om sådan arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i socialvårdslagen (710/1982) eller sådan verksamhet i sysselsättningsyfte som avses i 27 d § i den lagen inte motsvarar de individuella behoven hos personen med utvecklingsstörning.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om syftet med arbetsterapin.

Med stöd av 3 mom. har en person med utvecklingsstörning rätt att få fria resor till dagverksamhet, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken. Bestämmelsen motsvarar 25 § 3 mom. om avgiftsfria resor för dagverksamhet.

28§. Stöd för rörligheten. Det föreslås att resor till dagverksamhet stryks ur 2 mom., eftersom det i 24 § 3 mom., som utskottet föreslår, föreskrivs om avgiftsfrihet för resor till dagverksamhet för personer med funktionsnedsättning som deltar i dagverksamhet.

Paragrafens 3 mom. preciseras så att det i beslutet ska antecknas hur stödet för rörlighet genomförs samt dess mängd och regionala omfattning.

30§. Mängden stöd för rörligheten. Det föreslås att resor till dagverksamhet stryks ur 1 mom., eftersom bestämmelser om avgiftsfria resor till dagverksamhet föreslås i 23 § 3 mom.

Det föreslås att det till 2 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken man vid fastställandet av beloppet eller kilometerantalet och beloppet i mån av möjlighet ska beakta det kilometerantal eller belopp som personen med funktionsnedsättning tidigare använt för att röra sig och hur dessa antal och belopp motsvarar personens behov. Det är viktigt att beslutet om resebudgetens belopp inte bara grundar sig på de tidigare resorna, om detta inte längre motsvarar behoven hos personer med funktionsnedsättning.

Dessutom föreslås det att 2 mom. preciseras så att välfärdsområdet är skyldigt att se till att rätten till stöd för rörligheten för personer med funktionsnedsättning tillgodoses oberoende av hur stö-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

det tillhandahålls. För att säkerställa detta föreslås det att det till 2 mom. fogas en bestämmelse enligt vilken en person med funktionsnedsättning på ansökan har rätt att övergå till ett stöd för rörligheten som grundar sig på antalet resor.

31§. Den regionala omfattningen av stödet för rörligheten. Det föreslås att paragrafen delas in i tre moment.

Det föreslås att 2 mom. preciseras så att det kompletteras med en definition av en funktionell närkommun och en definition av en kommun som är viktig för personens eget liv. Dessutom preciseras det att bestämmelsen om resor som av särskilda skäl görs till andra kommuners områden gäller resor av engångsnatur.

Begreppet funktionell närkommun har traditionellt använts vid bestämmande av omfattningen av den färdtjänst som avses i den gällande handikappsverksamheten. Med funktionell närkommun avses den närmaste kommun där den service som behövs finns tillgänglig. Definitionen av funktionell närkommun påverkas av hur människorna i allmänhet rör sig i regionen och var de utövar sina ärenden samt av tillgången till olika tjänster.

Som en kommun som är viktig med tanke på personens eget liv kan betraktas en kommun som personen med funktionsnedsättning har återkommande behov av att besöka. Det kan till exempel vara en kommun där personen har nära släktingar eller nära vänner eller den kommun där han eller hon har en fritidsbostad.

33§. Ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator. Utskottet föreslår att det till lagförslaget fogas en ny paragraf om ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator men inte vårdas på institution.

Enligt 1 mom. avses med en person som använder livsuppehållande respirator normalt en person vars andningsvägar är tryggade genom en trakeostomi och ett rör som förs genom den. I vissa situationer kan dock den andningsstödjande behandlingen ges på något annat sätt, men då ska vårdbehovet vara lika nödvändigt som när det görs en trakeotomi. I båda fallen ska det alltid vara fråga om livsuppehållande behandling utan vilken personen riskerar att dö. Det kan alltså inte bara vara fråga om behandling av en sjukdom eller symptom. Med behov av behandling dygnet runt avses att personen är helt beroende av en respirator trots att han eller hon inte dör av att under en mycket kort tid vara utan den.

Avsikten med den nya definitionen är inte att utvidga den nuvarande kretsen av personer som är beroende av respirator och som är berättigade till ersättning för uppehälle, utan att säkerställa att alla som för närvarande är berättigade till ersättning för uppehälle kan få det ersättande ekonomiska stödet för personer som använder livsuppehållande respirator. En person med andningsförämning enligt den gällande lagstiftningen om klientavgifter har alltså samma rätt som en person som uppfyller den nya definitionen att få avgiftsfria tjänster och det ekonomiska stöd som ersätter ersättningen för uppehälle.

Enligt 2 mom. har en person som använder livsuppehållande respirator rätt att få ekonomiskt stöd för sina uppehållskostnader när han eller hon inte vårdas på en institution inom hälso- och sjuk-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

vården. Ekonomiskt stöd beviljas till ett belopp av 1 400 euro i månaden. Det ekonomiska stödet är en subjektiv rättighet som förutsätter status enligt 1 mom. som en person som använder livsuppehållande respirator. En specialist som är förtrogen med respiratorbehandling ska göra en medicinsk bedömning av nya personer och ge ett utlåtande om huruvida det är fråga om en i 1 mom. avsedd person som använder livsuppehållande respirator. Därefter fattas ett beslut om ekonomiskt stöd.

Enligt 3 mom. ska en person som har rätt till bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) eller lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller till bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) i första hand söka dessa och inte det ekonomiska stöd som avses i 2 mom. Från det ekonomiska stöd som beviljas personen avdras då det bostadsbidrag eller bostadstillägg som personen får. Om en person hör till ett hushåll bestående av flera personer som får allmänt bostadsbidrag, ska av det allmänna bostadsbidrag som betalas ut beräknas den andel som hänför sig till den som behöver respirator, vilken dras av från det ekonomiska stöd som beviljas denne. Denna andel beräknas så att det allmänna bostadsbidrag som betalas till hushållet divideras med antalet medlemmar i hushållet. Från det ekonomiska stöd som betalas till en person kan dessutom dras av 50 euro för varje dygn då personen har fått kortvarig institutionsvård inom hälso- och sjukvården, om personen har fått ekonomiskt stöd också för denna tid.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om indexjustering. Det belopp som avses i 2 och 3 mom. justeras genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beräkningen görs utifrån det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret har räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret.

39§. Utmättningsförbud. Utskottet föreslår att paragrafhänvisningarnas siffror korrigeras på grund av de ändringar som föreslås ovan.

42§. Övergångsbestämmelser. Utskottet föreslår att det minimibelopp för särskilt stöd för delaktigheten som avses i 12 § 4 mom. ska vara 10 timmar från lagens ikraftträdande till utgången av 2024, att det ska höjas till 20 timmar per månad vid ingången av 2025 och att minimibeloppet på 30 timmar ska träda i kraft vid ingången av 2026.

I 4 mom. föreslås övergångsbestämmelser om indexjusteringen. De belopp som anges i 33 § 2 och 3 mom. motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2023 har beräknats. De nämnda beloppen justeras första gången 2025 i enlighet med förändringen i folkpensionsindex, och de justerade beloppen träder i kraft vid ingången av 2026.

2. Lagen om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

1 b §. Det föreslås att den föreslagna paragrafen stryks som onödig på grund av en ändring som tidigare gjorts genom lag 1166/2022.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

2§. Utskottet föreslår att ordalydelsen "en psykiatrisk enhet för personer med utvecklingsstörning" i 1 punkten i den svenska språkdräkten ersätts med ordalydelsen "en avdelning för psykiatrisk vård av personer med utvecklingsstörning" för att formuleringen i punkten ska stämma överens med den ordalydelse som används i 9 § 2 mom. i lagen.

42 e §. Bedömning av användningen av begränsningsåtgärder och minskad användning av begränsningsåtgärder. Det föreslås att den föreslagna paragrafen stryks som onödig på grund av en ändring som tidigare gjorts genom lag 1166/2022.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen. Det föreslås att 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen kompletteras så att ändring i specialomsorgsprogram får sökas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Bestämmelsen behövs i situationer där ansökan har anlänt innan lagreformen trädde i kraft och beslutet om specialomsorgsprogram fattas efter att lagreformen trätt i kraft.

4. Lagen om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

1§. Det föreslås att till paragrafen fogas den ändring som ikraftträdandet av social- och hälsovårdsreformen förutsätter så att Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen nämns separat i det nya 2 mom. utöver välfärdsområdet.

4§. Avgiftsfri socialservice. Det föreslås att det till 1 mom. 5 punkten om funktionshinderservice fogas sådant uppehälle i anslutning till morgon- och eftermiddagsverksamhet som ordnas som kortvarig omsorg enligt 24 § i lagen om funktionshinderservice samt sådana resor i samband med dagverksamhet som avses i 25 § i den lagen. Dessutom föreslås det att det till 5 punkten fogas resor inom sådan arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning som avses i 27 § i samma lag.

5§. Avgiftsfria hälsovårdstjänster. Utskottet föreslår att lagförslaget kompletteras med 1 mom. 3 punkten, som föreslås bli upphävd i propositionen. Det föreslås att bestämmelsens ordalydelse ändras så att begreppet person som använder livsuppehållande respirator, som används i 33 § 1 mom. i lagen om funktionshinderservice, används i stället för andningsförlammningspatient. Enligt bestämmelsen är all vård och transporter i anslutning till vården avgiftsfria för personer som använder livsuppehållande respirator, liksom även uppehälle under institutionsvård. Den separata ersättningen för uppehälle slopas, eftersom det till personer i hemvård som använder livsuppehållande respirator får med stöd av den föreslagna nya 33 § i lagen om funktionshinderservice ett ekonomiskt stöd som motsvarar ersättningen för uppehälle.

7 d §. Stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet. Det föreslås att den maximavgift som tas ut för stöd för boendet som ordnas utanför hemmet är 500 euro i månaden i stället för 1 860,20 euro, som föreslås i propositionen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen. Utskottet föreslår att bestämmelserna om graderat slopande av ersättningen för uppehälle stryks ur övergångsbestämmelserna. Det föreslås att 4 och 5 mom. i övergångsbestämmelserna ersätts med ett nytt 4 mom., enligt vilket vården av andningsförlammningspatienter ska ordnas med stöd av den lagstiftning som gällde vid lagens ikraftträdande tre år efter lagens ikraftträdande, om personen inte vill ansluta sig till det nya ser-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

vicesystemet tidigare. Vid övergången till service enligt lagen om funktionshindersservice upphör ersättningen för uppehälle, men personen har rätt till ekonomiskt stöd enligt 33 § i den lagen.

6. Lagen om upphävande av 18 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

3§. Det föreslås att paragrafen ändras i sin helhet för att undanröja de motsägelser som framkommit vid utskottets sakkunnigutfrågning. Enligt den nya paragrafen tillämpas på rätten till rehabiliteringspenningförmån de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, när en person med stöd av 8 § 1 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) ges anpassningsträning.

Den ändrade paragrafen innebär att om en person med stöd av 8 § 1 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp beviljas anpassningsträning, kan rehabiliteringspenningförmån beviljas med stöd av 18 § 1 mom. 4 punkten i rehabiliteringslagen i den lydelse punkten hade, om de övriga villkoren för rehabiliteringspenningförmån uppfylls. Anpassningsträning som ordnas med stöd av 8 § 1 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp kan inledas eller fortgå när lagreformen träder i kraft eller därefter. Även då kan, om övriga förutsättningar för rehabiliteringspenningförmån uppfylls, rätt till rehabiliteringspenningförmån uppstå eller den tidigare rätten fortgå. Bestämmelsen innebär också att den punkt i rehabiliteringslagen som upphävs ska tillämpas också i de fall där personens rätt till rehabiliteringspenningförmån ska granskas retroaktivt till exempel på grund av korrigerad eller retroaktivt beviljad hindrande förmån för tiden före lagreformen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3 och 5 i proposition RP 191/2022 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1, 2, 4 och 6 i proposition RP 191/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner två uttalanden. (Utskottets förslag till uttalanden)

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om funktionshinderservice

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) uppnå likabehandling, delaktighet och deltagande i samhället för personer med funktionsnedsättning samt att förebygga och undanröja hinder för uppnåendet av dessa syften,
- 2) stödja förmågan att leva självständigt för personer med funktionsnedsättning och att stödja deras självbestämmanderätt,
- 3) tillförsäkra personer med funktionsnedsättning tillräcklig service av god kvalitet enligt deras individuella behov och intressen.

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

Denna lag tillämpas på personer (*person med funktionsnedsättning*)

- 1) vars fysiska, kognitiva, psykiska, sociala eller sensoriska begränsning i funktionsförmågan som orsakas av en funktionsnedsättning eller sjukdom är långvarig eller bestående,
- 2) vars funktionsnedsättning eller sjukdom tillsammans med de hinder som finns i samhället hindrar deltagandet i samhället på lika villkor som andra, **och**
- ~~3) vars behov av hjälp, stöd eller omsorg huvudsakligen beror på någon annan orsak än en sådan sjukdom som börjat i hög ålder och som typiskt förekommer hos äldre personer eller allmän degeneration eller svaghet som beror på hög ålder, och~~
- 3) som nödvändigt kräver tjänster enligt denna lag för att uppnå ett självständigt liv, delaktighet eller jämlikhet.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Med stöd av denna lag ordnas sådan särskild service som en person med funktionsnedsättning behöver i sin normala livsföring, om personen inte får lämpliga tjänster enligt sina individuella behov med stöd av socialvårdslagen (1301/2014), hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), lagen om småbarnspedagogik (540/2018), lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller någon annan lag.

Bestämmelser om organiseringsansvaret för tjänsterna finns i lagen om välfärdsområden (611/2021), lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och i lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021).

3 §

Stödjande av delaktigheten för personer med funktionsnedsättning i klientprocessen

I 36 och 39 § i socialvårdslagen finns det bestämmelser om bedömning av servicebehovet och om utarbetandet av en klientplan i samarbete med klienten. Utöver vad som föreskrivs i de bestämmelserna, ska servicen tillhandahållas och följas upp i samarbete med personen med funktionsnedsättning så att personen har möjlighet att delta i klientprocessens alla faser. Delaktigheten för personer med funktionsnedsättning ska stödjas på det sätt som personens funktionsförmåga, ålder, utvecklingsfas och livssituation förutsätter. Personen ska vid behov få stöd i att få information och för att bilda sig en egen åsikt och uttrycka den.

En person med funktionsnedsättning har rätt att använda teckenspråk eller ett sådant kommunikationssätt som är lämpligt för honom eller henne. Bestämmelser om klientens rätt att använda finska, svenska och samiska samt om rätt till tolkning finns i 5 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård och i språklagen (423/2003).

Bestämmelser om klientens självbestämmanderätt och medbestämmande finns i 8 och 9 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), nedan *klientlagen*.

Särskild vikt ska fästas vid stödjandet av delaktigheten i klientprocessen för barn med funktionsnedsättning. Bestämmelser om beaktande av minderåriga klienters önskemål och åsikter finns i 10 § i klientlagen. Bestämmelser om barns och unga personers rätt att få information och att framföra sina åsikter och önskemål om ärendet finns i 32 § i socialvårdslagen. Med barn och unga personer avses i denna lag barn och unga personer enligt 3 § i socialvårdslagen.

4 §

Bedömning av servicebehovet och klientplan

Bestämmelser om bedömning av servicebehovet och utarbetande av en klientplan finns i 36, 37 och 39 § i socialvårdslagen. För bedömningen av servicebehovet och utarbetandet av en klientplan för en person med funktionsnedsättning svarar dock alltid en i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) avsedd yrkesutbildad person som är anställd i tjänsteförhållande.

Om det krävs särskilda åtgärder för att självbestämmanderätten för en person med funktionsnedsättning ska förverkligas, ska åtgärderna antecknas i klientplanen.

Bestämmelser om en egen kontaktperson och om kartläggning av närståendenätverket finns i 42 och 43 § i socialvårdslagen. I 41 § i socialvårdslagen finns det bestämmelser om socialvårds-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

myndighetens ansvar för att se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till personens individuella behov finns att tillgå.

5 §

Beslutsfattande och tillhandahållande av service

Bestämmelser om fattande av beslut som gäller servicen och om verkställigheten av besluten finns i 45 och 46 § i socialvårdslagen. En yrkesutbildad person inom socialvården som är anställd i tjänsteförhållande ska dock alltid fatta beslut om service för personer med funktionsnedsättning. Beslut om service för en person med funktionsnedsättning enligt denna lag ska fattas så att beslutet är i kraft tills vidare, om inte personens eget intresse, individuella situation eller servicens karaktär kräver att beslutet är i kraft för viss tid. Bestämmelser om tryggheten av servicens kontinuitet finns dessutom i 38 § 3 mom. i socialvårdslagen.

Service ska tillhandahållas så att den till innehåll, kvalitet och omfattning samt i fråga om sätten att producera servicen tillgodoser de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning och så att den är förenlig med personens intressen. Bestämmelser om klientens rätt till socialvård av god kvalitet finns i 30 § i socialvårdslagen och i 4 § i klientlagen.

Tjänstanordnaren ska sörja för att den på olika lagar baserade servicen för en person med funktionsnedsättning bildar en sammanhållen helhet som tillgodoser syftet med denna lag. Syftet med den service som ordnas för familjen till en person med funktionsnedsättning är att stödja personens funktionsförmåga och välmående samt att komplettera personens servicehelhet. Den service som ordnas för familjen integreras i servicehelheten för personen med funktionsnedsättning.

Utöver vad som i 4 och 5 § i socialvårdslagen föreskrivs om klientens och barnets intresse, ska vid tillhandahållandet av service för personer med funktionsnedsättning hänsyn tas till det språk som personen använder och till personens kommunikationssätt, kulturella bakgrund, åsikter samt till delaktighet och möjligheter till verksamhet i den egna omvärlden och närmiljön. Dessutom ska barnets eller den unga personens ålder och utvecklingsfas beaktas. Service ska tillhandahållas så att den tryggar välmåendet och utvecklingen för personen med funktionsnedsättning samt stöder personens styrkor och resurser.

2 kap.

Särskild service

6 §

Service och stödåtgärder som tillfredsställer behoven av hjälp och stöd

Välfärdsområdet ska för personer med funktionsnedsättning ordna

- 1) träning,
- 2) personlig assistans,
- 3) särskilt stöd för delaktigheten,
- 4) stöd i att fatta beslut,
- 5) krävande multiprofessionellt stöd,

Betänkande ShUB 52/2022 rd

- 6) stöd för boendet,
- 7) stöd för boendet för barn,
- 8) stöd för tillgängligt boende,
- 9) kortvarig omsorg,
- 10) dagverksamhet, ~~och~~
- 11) arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning, (Ny punkt 11)
- 12) stöd för rörligheten, och
- 13) ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator. (Ny punkt 13)

Välfärdsområdet ska ordna den service som avses ovan för en person med funktionsnedsättning när det är nödvändigt för att personens möjligheter till ett självständigt liv, delaktighet eller likabehandling ska förverkligas.

Välfärdsområdet kan inom ramen för anslagen som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning ordna träning för närstående till personen i syfte att uppnå de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning, ordna ekonomiskt stöd enligt denna lag för personen med funktionsnedsättning samt ordna annan service och andra stödåtgärder som behövs för att lagens syfte ska nås.

7 §

Träning

En person med funktionsnedsättning har rätt att få träning om han eller hon behöver stöd för att lära sig nya eller stärka befintliga färdigheter som behövs för ett självständigt liv eller för att kunna hantera förändringar i livet eller bereda sig på sådana. En förutsättning är dessutom att motsvarande träning inte kan fås som medicinsk rehabilitering. (Nytt 1 mom.)

Syftet med träningen är att stärka de färdigheter som personen med funktionsnedsättning behöver för ett självständigt liv och att förbättra hans eller hennes funktionsförmåga vid förändringar i livet. Med färdigheter som behövs för ett självständigt liv avses färdigheter som behövs i kommunikation och interaktion, för att använda tekniska apparater och digitala applikationer, för att uppfatta omvärlden och röra sig i olika miljöer, för tidsuppfattningen, för planering och genomförande av hushållsarbetet, för att uträta ärenden, för penninganvändning och för andra motsvarande göromål.

Träning är en målinriktad service som ges för viss tid och innefattar

- 1) övning i kognitiva och funktionella färdigheter och i social interaktion,
- 2) ~~få~~undervisning i teckenspråk eller handledning i användningen av alternativa kommunikationsmetoder som stöder eller ersätter talet,
- 3) stöd vid förändringar i funktionsförmågan, omgivningen eller familjesituationen eller vid andra motsvarande förändringar i livet.

Välfärdsområdet ska som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning också för personens familj och andra närstående ordna undervisning i teckenspråk och handledning i alternativa kommunikationsmetoder som stöder eller ersätter talet samt träning i att stödja personen med funktionsnedsättning vid förändringar i livet, om det behövs för att de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning ska uppnås.

Välfärdsområdet kan dessutom som en del av den egna träningen för personen med funktionsnedsättning för personens familj och andra närstående ordna annan träning, **om** det behövs för att de mål som ställts för träningen för personen med funktionsnedsättning ska uppnås.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

8 §

Tillhandahållande av träning

Målen för träningen, **dess innehåll, behövlig mängd och det på sätt på vilket den tillhandahålls ska bedömas** tillsammans med personen med funktionsnedsättning och vid behov med personens närstående. Därtill ska träningen vid behov planeras och tillhandahållas i samarbete med yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården, särskilt med yrkesutbildade personer inom rehabilitering och undervisning. **Bestämmelser om sektorsövergripande samarbete finns i 41 § i socialvårdslagen.**

Träningens innehåll ~~o~~**amt**, ~~mängden stöd, dess varaktighet~~ och det sätt på vilket träningen tillhandahålls ska **antecknas i beslutet** med beaktande av de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning och med beaktande av personens egen uppfattning om den träning som behövs och om målen för den. Serviceanordnaren och serviceproducenten ska följa upp hur målen nås.

Träning kan ~~med beaktande av träningens innehåll och de egna behoven och önskemålen hos personen med funktionsnedsättning~~ genomföras som personlig service eller som service i grupp eller som en del av någon annan service.

9 §

Personlig assistans

Personer med funktionsnedsättning har rätt att få personlig assistans om de behöver en annan persons hjälp

- 1) i de dagliga sysslorna,
- 2) i arbetet eller studierna, eller
- 3) i interaktion, fritidsverksamhet eller samhälleligt deltagande.

Syftet med personlig assistans är att självbestämmanderätten för en person med funktionsnedsättning tillgodoses på lika villkor som för andra också i sådana situationer där han eller hon behöver hjälp av en annan person.

En förutsättning för beviljande av personlig assistans är att personen med funktionsnedsättning självständigt eller med stöd kan bilda sig en uppfattning om och uttrycka sin egen vilja om assistansens innehåll.

I den personliga assistansen kan som en del av servicehelheten ingå sådana av assistenten vidtagna åtgärder som motsvarar egenvård och som anknyter till upprätthållandet av hälsan samt till vården av en långvarig sjukdom enligt anvisningarna för vården. Valfärdsområdet ska för personen med funktionsnedsättning och vid behov för assistenten ordna den handledning som sådana åtgärder förutsätter.

Personer med funktionsnedsättning har rätt att få personlig assistans i de dagliga sysslorna, i arbetet och i studierna i den utsträckning personen nödvändigt behöver det. Dessutom har personer med funktionsnedsättning rätt att få personlig assistans för interaktion, fritidsverksamhet eller samhälleligt deltagande sammanlagt minst 30 timmar per månad, om inte ett lägre timantal än det räcker till för att tillförsäkra personen den hjälp han eller hon nödvändigt behöver.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

10 §

Tillhandahållande av personlig assistans

Välårsområdet ska tillhandahålla personlig assistans på minst ett av de produktionsätt som avses i 9 § 1 mom. i lagen om välårsområden, med en servicesedel som avses i lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009) och enligt den arbetsgivarmodell som avses i 11 § i denna lag. Välårsområdet ska bestämma servicesedelns värde så att en person med funktionsnedsättning har möjlighet att med servicesedeln skaffa personlig assistans som beviljats honom eller henne.

När välårsområdet fattar beslut om sättet att tillhandahålla personlig assistans ska välårsområdet beakta de åsikter som personen med funktionsnedsättning har, personens livssituation och det behov av hjälp som antecknats i klientplanen.

En familjemedlem till en person med funktionsnedsättning kan av särskilda skäl vara personlig assistent, om detta är förenligt med personens intressen.

I klientplanen och beslutet om servicen ska antecknas de sätt på vilka vikariearrangemangen för personlig assistans ska produceras och genomföras vid assistentens frånvaro.

11 §

Arbetsgivarmodellen inom personlig assistans

Arbetsgivarmodellen är ett sätt att producera personlig assistans, där en person med funktionsnedsättning anställer en personlig assistent i ett anställningsförhållande enligt arbetsavtalslagen (55/2001) och fungerar som assistentens arbetsgivare. Välårsområdet ersätter kostnaderna för att anställa assistenten.

En förutsättning för att arbetsgivarmodellen ska kunna användas är att personen med funktionsnedsättning har förmåga att svara för sina skyldigheter som arbetsgivare. En ytterligare förutsättning är att personen med funktionsnedsättning ger sitt samtycke till att vara arbetsgivare, vilket antecknas i klientplanen. Före det ska välårsområdet ge personen med funktionsnedsättning tillräcklig utredning om arbetsgivarens ansvar och skyldigheter. Ett minderårigt barns vårdnadshavare eller intressebevakaren för en person med funktionsnedsättning kan vara arbetsgivare för en personlig assistent under samma förutsättningar som personen med funktionsnedsättning.

Välårsområdet ska ersätta personen med funktionsnedsättning för en skälig lön till assistenten, för arbetsgivarens lagstadgade avgifter och ersättningar samt för övriga nödvändiga och skäliga kostnader för att vara arbetsgivare, inklusive kostnader för löneförvaltningen. I klientplanen och beslutet ska antecknas grunderna för assistentens lön och för de kostnader som orsakas av att vara arbetsgivare samt det sätt på vilket kostnaderna ersätts.

Välårsområdet ska ge individuell rådgivning och individuellt stöd i praktiska frågor som gäller arbetsgivarmodellen.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

12 §

Särskilt stöd för delaktigheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få särskilt stöd för delaktigheten om han eller hon behöver individuellt stöd av en annan person för att kunna interagera med andra människor eller delta i fritidsverksamhet och vara delaktig i interaktiva situationer och i fritidsverksamheter.

Syftet med det särskilda stödet för delaktigheten är att trygga rätten för en person med funktionsnedsättning att delta och bli delaktig i situationer med social interaktion och fritidsverksamhet också om han eller hon inte självständigt eller med stöd förmår utforma och uttrycka sin vilja om stödets innehåll eller när personlig assistans inte lämpar sig för honom eller henne. (Nytt 2 mom.)

Det särskilda stödet för delaktigheten är en tjänst som främjar att personen med funktionsnedsättning kan delta och bli delaktig, och tjänsten innefattar behövlig handledning i social interaktion och i att hitta och tillhandahålla fritidsverksamhet som tilltalar personen med funktionsnedsättning. Särskilt stöd för delaktigheten ska ordnas antingen för verksamhet utanför hemmet eller, om service som tillhandahålls i hemmet är ett alternativ som är förenligt med de önskemål eller intressen som personen med funktionsnedsättning har, helt eller delvis i personens hem.

En person med funktionsnedsättning har rätt att få sammanlagt minst 30 timmar särskilt stöd för delaktigheten per månad, om han eller hon inte ansöker om ett lägre timantal. (Nytt 4 mom.)

13 §

Tillhandahållande av särskilt stöd för delaktigheten

Särskilt stöd för delaktigheten tillhandahålls i första hand av en sådan yrkesutbildad person som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården eller i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) eller av en person som avlagt någon annan lämplig examen. I andra hand tillhandahålls särskilt stöd för delaktigheten av en person som annars i och med sin kompetens är lämplig för uppgiften och som kan svara mot de behov som personen med funktionsnedsättning har.

Den som tillhandahåller särskilt stöd för delaktigheten ska vid planeringen och genomförandet av verksamheten sörja för att personens egen vilja och egna önskemål utreds så noggrant som det är möjligt med hjälp av de kommunikationssätt som personen med funktionsnedsättning använder. (Nytt 2 mom.)

När beslut fattas om mängden stöd och om innehållet i och sättet att tillhandahålla särskilt stöd för delaktigheten, ska det behov av **individuellt** hjälp och **individuellt** stöd som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning, personens egna önskemål, livssituation och övriga servicehelhet beaktas. **I beslutet ska stödets innehåll, mängden stöd och det sätt på vilket stödet tillhandahålls antecknas.** ~~Särskilt stöd för delaktigheten kan komplettera sådant stöd för delaktigheten som ingår i andra tjänster.~~

Betänkande ShUB 52/2022 rd

14 §

Stöd i att fatta beslut

En person med funktionsnedsättning har rätt att som en separat tjänst få stöd i att fatta beslut, om personen behöver stöd i att fatta viktiga beslut i det egna livet som inte anknyter till det dagliga livet. Vid bedömningen av hur viktigt beslutet är ska personens egen uppfattning beaktas. I andra än viktiga beslutssituationer ingår stödet i att fatta beslut som en del i de tjänster som utifrån personens individuella behov ordnas med stöd av denna lag, när det är lämpligt med tanke på servicens karaktär. (Nytt 1 mom.)

Avsikten med stöd i att fatta beslut är att stödja personer med funktionsnedsättning i beslutsfattandet så att de själva kan fatta och verkställa beslut som gäller det egna livet.

Stöd i att fatta beslut omfattar behövligt stöd under beslutsprocessen för att kunna inhämta information, förstå saker, bedöma besluts- och handlingsalternativen och deras konsekvenser, bilda sig en egen åsikt och uttrycka den, samt för att bedöma konsekvenserna av beslut samt för att fatta och verkställa beslut samt för andra motsvarande funktioner. Stödpersonen får inte ta ställning till frågor eller besluta om saker för personen med funktionsnedsättning.

Om en person med funktionsnedsättning är oförmögen att bevaka sina intressen eller att sköta sådana ärenden rörande sig själv eller sin förmögenhet som inte annars blir skötta på lämpligt sätt, ska en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) sökas för personen.

15 §

Tillhandahållande av stöd i att fatta beslut

Behovet av stöd i att fatta beslut ska bedömas tillsammans med personen med funktionsnedsättning och vid behov med hans eller hennes närstående, och behovet ska antecknas i klientplanen. När stödet i att fatta beslut tillhandahålls som en separat tjänst ska stödets innehåll och mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls antecknas i beslutet med beaktande av de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen tillsammans med dennes egen uppfattning om behovet av stöd.

Den yrkesutbildade person inom socialvården som ansvarar för klientens servicehelhet ska försäkra sig om att stödpersonen förstår syftet med stödet i att fatta beslut, har tillräcklig kompetens med tanke på de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning och är oberoende i förhållande till det ärende som är föremål för beslutsfattandet. Personer med funktionsnedsättning ska i den mån det är möjligt kunna delta i valet av stödperson.

16 §

Krävande multiprofessionellt stöd

En person med funktionsnedsättning har rätt till krävande multiprofessionellt stöd om
1) det förutsätts särskild yrkeskompetens och samarbete för att stödja personens delaktighet eller tillgodoseendet av hans eller hennes självbestämmanderätt eller andra grundläggande fri- och rättigheter,

Betänkande ShUB 52/2022 rd

2) personen har allvarliga, till funktionsnedsättningen anknyttande utmaningar som gäller kommunikationen, den sociala interaktionen eller beteendet och personens eller andra människors människovärde, hälsa eller säkerhet därför hotas, eller

3) det krävs multiprofessionellt stöd dels för att utreda de bakomliggande orsakerna till begränsningsåtgärder som riktar sig till personens grundläggande fri- och rättigheter, dels för att förebygga och minska användningen av begränsningsåtgärder.

Krävande multiprofessionellt stöd är ett stöd som förutsätter särskild yrkeskompetens och multiprofessionellt samarbete och som ges av en person med funktionsnedsättning, närstående som stöder personen och yrkesutbildade personer som arbetar nära personen. Stödet ges av en sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd. Krävande multiprofessionellt stöd innefattar också sådana undersökningar inom hälso- och sjukvården som det individuella behovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter. Krävande multiprofessionellt stöd ska i första hand ordnas i hemmet eller i någon annan egen omvärld eller närmiljö för personen med funktionsnedsättning.

17 §

Tillhandahållande av krävande multiprofessionellt stöd

När beslut fattas om innehållet i det behövliga stödet, mängden stöd och sättet att tillhandahålla stödet, ska de kommunikationsmedel personen med funktionsnedsättning förfogar över, det behov av individuellt stöd som antecknats i klientplanen, personens egna önskemål samt den livssituation i vilken personen behöver stöd beaktas. Det multiprofessionella stödets innehåll, dess mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

Välfärdsområdet ska inom området ha en tillräcklig mängd grupper inom krävande multiprofessionellt stöd, med tillräcklig sakkunskap inom medicin, psykologi, socialt arbete, interaktion och annan sakkunskap för tillhandahållande av krävande multiprofessionellt stöd. De experter som behövs i gruppen bestäms enligt det individuella stödbehovet hos personen med funktionsnedsättning och enligt hur krävande situationen är.

~~Krävande multiprofessionellt stöd ska alltid i första hand ordnas i hemmet eller i någon annan egen omvärld eller närmiljö för personen med funktionsnedsättning.~~

18 §

Stöd för boendet

Personer med funktionsnedsättning har rätt att få stöd för boendet om de behöver hjälp och stöd för att kunna sköta sina dagliga sysslor.

Syftet med stöd för boendet är att personen med funktionsnedsättning ska kunna bo så självständigt som möjligt också när han eller hon behöver stöd för boendet. Stöd för boendet omfattar behövlig hjälp och behövligt stöd i de dagliga sysslorna, i interaktion och delaktighet samt i sådana åtgärder som motsvarar egenvård och som anknyter till upprätthållandet av hälsan och till vården av en långvarig sjukdom enligt anvisningarna för vården.

Stöd för boendet ska genomföras så att det vid behov också omfattar hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas i hemmet med stöd av hälso- och sjukvårdslagen eller tjänster som ordnas med stöd av socialvårdslagen eller andra lagar på så sätt att tjänsterna bildar en servicehelhet som beaktar de individuella behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Stöd för boendet kan ordnas i en enskild bostad eller i ett boende i gruppform. Stöd för boendet ska ordnas enligt de individuella behov som personen med funktionsnedsättning har och ska i första hand tillhandahållas på det sätt som personen önskar. Stöd för boendet ska tillhandahållas så att personens självbestämmanderätt, delaktighet och privata sfär blir tillgodosedda.

När beslut fattas om innehållet i det behövliga stödet för boendet, mängden stöd och sättet att tillhandahålla stödet, ska det behov av individuellt stöd som antecknats i klientplanen, personens egna önskemål samt den betydelse stödet har för att personen med funktionsnedsättning ska kunna leva ett självständigt liv beaktas. Stödets innehåll, dess mängd och det sätt på vilket det tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

19 §

Stöd för boendet för barn

På ordnande av stöd för boendet för barn tillämpas utöver denna paragraf vad som i 18 § föreskrivs om stöd för boendet. Syftet med stöd för boendet för barn är att trygga barnets möjlighet att bo hemma med den egna familjen. För ett barn med funktionsnedsättning och för barnets familj ska ordnas sådant stöd för boendet som gör det möjligt för barnet att få den vård, omsorg och delaktighet som behövs med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsfas samt en trygg uppväxtmiljö. De tjänster som barnet och familjen behöver ska vid behov ordnas oberoende av tid på dygnet.

Stöd för boendet för barn kan ordnas som funktionshinderservice utanför hemmet endast om det inte är möjligt för barnet att bo hemma med den egna familjen trots att individuell hjälp och individuellt stöd har ordnats för barnet och familjen. När förutsättningarna för omhändertagande av barn och vård utanför hemmet uppfylls, sker placeringen av barnet utom hemmet med stöd av barnskyddslagen (417/2007).

Barnets vårdnadshavare kan ansöka om stöd för boendet för barnet utanför hemmet. En socialarbetare ska i samråd med vårdnadshavarna bedöma hur stödet för boendet för barnet kan ordnas i enlighet med barnets bästa. Bestämmelser om det sektorsövergripande samarbete som krävs finns i 41 § i socialvårdslagen. Serviceprocessen ska inbegripa den sakkunskap som barnets behov förutsätter. Ett beslut om stöd för boendet för barn utanför hemmet förutsätter vårdnadshavarnas samtycke och utredande av barnets åsikt i frågor som är viktiga för barnet. När barnets åsikt utreds ska bestämmelserna i 20 § följas.

Stöd för boendet för barn utanför hemmet kan ordnas som familjevård eller i ett gruppboendehem med högst sju barn. Avvikelse från kravet på gruppboendehemmets storlek kan göras endast om barnets bästa kräver det.

Barnet har rätt till fortgående och trygga mänskliga relationer som är viktiga för barnets utveckling. Stödet för boendet för barnet ska ordnas så att det stöder barnets relationer till andra människor. När barnet bor utanför hemmet ska särskild vikt läggas vid fortgående mänskliga relationer och vid barnets rätt att hålla kontakt med personer som är viktiga för barnet. (Nytt 5 mom.)

Bestämmelser om den avgift som tas ut för stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Betänkande ShUB 52/2022 rd

20 § (Ny)

Utredande av barnets åsikt vid beslut om stöd för boendet för barn utom hemmet

Vid ordnandet av ett barns boende utom hemmet ska barnets önskemål och åsikt utredas och beaktas enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas finkänsligt samt så att det inte onödigt skadar relationerna mellan barnet och föräldrarna och andra personer som står barnet nära. Barnet ska vid behov ges stöd så att det kan bilda sig en egen åsikt och uttrycka den. Barnet ska få använda ett språk eller en kommunikationsmetod som passar barnet självt. Sättet att utreda barnets åsikt och dess huvudsakliga innehåll ska antecknas i de klienthandlingar som rör barnet.

Endast i det fall att utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas.

I samband med utredande av åsikt och hörande får barnet inte ges sådana uppgifter som äventyrar dess utveckling eller strider mot någon annan synnerligen viktig enskild fördel för barnet.

21 § (Ny)

Barnets kulturella rättigheter när barnet bor utom hemmet

Bestämmelser om rätten till småbarnspedagogik och undervisning för ett barn som bor utom hemmet finns i lagen om småbarnspedagogik, lagen om grundläggande utbildning och läropliktslagen (1214/2020). I barnets klientplan ska det antecknas hur småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, utbildningen enligt läropliktslagen eller den övriga undervisningen ordnas när barnet bor utom hemmet.

När barnet bor utom hemmet ska en socialarbetare tillsammans med barnets vårdnadshavare samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

Den som ansvarar för barnets vård och fostran utom hemmet ska samarbeta med anordnaren av småbarnspedagogik, grundläggande utbildning eller övrig undervisning eller utbildning.

~~20~~22 §

Stöd för tillgängligt boende

En person med funktionsnedsättning har rätt att få skäligt stöd för tillgängligt boende, om personen behöver det för att kunna bo i sin stadigvarande bostad.

Välfärdsområdet ska ordna stöd för tillgängligt boende

- 1) för ändringsarbeten i bostaden,
- 2) för att avlägsna hinder i bostadens närmaste omgivning,
- 3) för redskap och andra tekniska lösningar som möjliggör ett tillgängligt boende,
- 4) för planering av tillgängligt boende.

Välfärdsområdet kan också avgiftsfritt ställa redskap och andra tekniska lösningar till förfogande för personen med funktionsnedsättning.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Stöd för tillgängligt boende ska i situationer med växelvist boende ordnas förutom för barnets officiella bostad också för den andra förälderns bostad. Av särskilt vägande skäl ska stöd ordnas också för en bostad i en serviceenhet.

~~21~~23 §

Tillhandahållande av stöd för tillgängligt boende

Välårsområdet kan producera stöd för tillgängligt boende på det sätt som föreskrivs i 9 § 1 mom. i lagen om välårsområden eller bevilja personen med funktionsnedsättning en skälig ersättning för genomförande av ett tillgängligt boende.

Om en person med funktionsnedsättning själv vill genomföra ett tillgängligt boende, ska välårsområdet på begäran efter att ha fått en plan utan obefogat dröjsmål ge personen en uppskattning av de skäliga kostnader som ersätts. Personen med funktionsnedsättning ska hos välårsområdet ansöka om ersättning för utgifterna för tillgängligt boende inom sex månader från det att den första kostnadsposten uppkom. Avvikelse från tidsfristen ska dock göras om det finns en godtagbar orsak till att ansökan försenats.

Innehållet i stödet för tillgängligt boende och det sätt på vilket stödet tillhandahålls ska antecknas i beslutet. När en person med funktionsnedsättning ansöker om ersättning för genomförande av tillgängligt boende ska också de kostnader som ersätts antecknas i beslutet. (Nytt 3 mom.)

~~22~~24 §

Kortvarig omsorg

En person med funktionsnedsättning som bor med den egna familjen eller med någon annan närstående har rätt att få kortvarig omsorg när de närstående som svarar för omsorgen kortvarigt, för att sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet eller till följd av ett behov av vila eller rekreation, är förhindrade att ta hand om personen med funktionsnedsättning, som då behöver hjälp eller stöd i de dagliga sysslorna eller övervakning med tanke på tryggheten.

Rätt till kortvarig omsorg föreligger också om kommunen inte ordnar sådan morgon- eller eftermiddagsverksamhet enligt 48 b § i lagen om grundläggande utbildning som motsvarar de individuella behoven hos ett barn med funktionsnedsättning. (Nytt 2 mom.)

Syftet med kortvarig omsorg är att trygga att en person med funktionsnedsättning kortvarigt får hjälp och stöd så att närstående som tar hand om personen kan sköta åtaganden som hänför sig till det egna livet och ta hand om sitt eget välbefinnande.

Kortvarig omsorg kan tillhandahållas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service. Kortvarig omsorg ska tillhandahållas så att den stöder delaktigheten för personen med funktionsnedsättning på det sätt som hans eller hennes ålder och utvecklingsfas förutsätter.

När beslut fattas om mängden och sättet att tillhandahålla kortvarig omsorg ska det behov av hjälp, stöd och omsorg som personen med funktionsnedsättning har och som antecknats i klientplanen beaktas, liksom även personens önskemål och familjens situation som helhet. Innehållet i den kortvariga omsorgen, dess mängd och det sätt på vilket den tillhandahålls ska antecknas i beslutet.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Kommunen kan producera kortvarig omsorg till den del det är ändamålsenligt med tanke på genomförandet av välfärdsområdets och kommunens uppgiftshelheter. (6 mom. som 5 mom. i RP)

~~23~~25 §

Dagverksamhet

En person med funktionsnedsättning har rätt att delta i dagverksamhet, om han eller hon är yngre än den ålder för ålderspension som anges i 10 § 1 mom. i folkpensionslagen (568/2007) och behöver dagligt stöd för delaktigheten och inte kan delta i arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i socialvårdslagen (710/1982) eller i verksamhet i sysselsättnings syfte som ordnas med stöd av 27 d § i samma lag eller om sådana verksamheter inte motsvarar personens individuella behov. Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan kan en person med funktionsnedsättning som förvärvsarbetar eller deltar i arbetsverksamhet eller i verksamhet i sysselsättnings syfte delvis också delta i dagverksamhet, om det främjar hans eller hennes delaktighet eller möjligheter till sysselsättning.

Syftet med dagverksamhet är att stödja den sociala interaktionen och delaktigheten samt funktionsförmågan och de egna starka sidorna hos personen med funktionsnedsättning.

En person med funktionsnedsättning har rätt till avgiftsfria resor till dagverksamheten, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafik som står till buds. (Nytt 3 mom.)

~~24~~26 §

Tillhandahållande av dagverksamhet

Dagverksamheten ska motsvara de individuella behov som antecknats i klientplanen för personen med funktionsnedsättning. Dagverksamhet ska ordnas fem dagar i veckan, om inte ett mindre antal dagar räcker till för att tillgodose behoven hos personen med funktionsnedsättning.

Dagverksamhet kan tillhandahållas som personlig service eller som service i grupp eller som en del av annan service.

Tjänstens innehåll, mängd och det sätt på vilket den tillhandahålls ska antecknas i beslutet. (Nytt 3 mom.)

27 § (Ny)

Arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning

En person med utvecklingsstörning enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1997) har rätt att delta i arbetsterapi, om arbetsverksamhet som ordnas med stöd av 27 e § i socialvårdslagen (710/1982) eller verksamhet i sysselsättnings syfte enligt 27 d § i samma lag inte motsvarar personens individuella behov.

Syftet med arbetsterapin är att stödja funktions- och arbetsförmågan hos personen med utvecklingsstörning samt att främja att han eller hon kommer ut i arbetslivet. Arbetsterapin ska stödja personens egna styrkor i delaktigheten i arbetslivet.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

En person med utvecklingsstörning som deltar i arbetsterapi har rätt till avgiftsfria resor till arbetsterapin, om han eller hon har särskilda svårigheter att röra sig och inte utan oskäligt stora svårigheter självständigt kan använda den offentliga kollektivtrafiken.

~~25~~28 §

Stöd för rörligheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få sådant skäligt stöd för rörligheten som personen behöver, om personen har särskilda svårigheter att röra sig och inte självständigt kan anlita offentlig kollektivtrafik utan oskäligt stora svårigheter.

Stöd för rörligheten ska ordnas för resor till och från arbete och studier samt för resor som hänför sig till verksamhet i sysselsättnings syfte **och** arbetsverksamhet ~~och dagverksamhet~~ samt för resor i anslutning till annan normal livsföring. Stöd för rörligheten ska därtill vid behov ordnas för resor i anslutning till träning, särskilt stöd för delaktigheten, stöd i att fatta beslut, krävande multiprofessionellt stöd och kortvarig omsorg.

När sättet att tillhandahålla stödet för rörligheten, mängden stöd och stödets regionala omfattning bedöms ska det i klientplanen antecknade behovet av stöd för rörligheten som personen med funktionsnedsättning har, annan tillgänglig service och tillgängligheten i omvärlden och närmiljön beaktas. **Det sätt på vilket stödet för rörlighet tillhandahålls, mängden stöd och dess regionala omfattning ska antecknas i beslutet.**

~~26~~29 §

Tillhandahållande av stöd för rörligheten

Stöd för rörligheten för personer med funktionsnedsättning kan tillhandahållas

- 1) som färdtjänst,
- 2) med hjälp av personlig assistans,
- 3) med hjälp av en ledsagare,
- 4) genom att som ekonomiskt stöd ställa en bil eller något annat färdmedel som lämpar sig för personen i fråga till personens förfogande,
- 5) genom att bevilja ekonomiskt stöd för anskaffning av en bil eller något annat färdmedel,
- 6) på något annat lämpligt sätt.

Stöd för rörligheten kan genomföras på ett eller flera olika sätt.

Av sätten att tillhandahålla stöd för rörligheten ska välfärdsområdet åtminstone ha tillgång till personlig assistans och färdtjänst och till hjälp eller stöd av ledsagare som vid behov kopplas till färdtjänsten. Välfärdsområdet kan ställa en bil eller ett annat färdmedel till förfogande för en person med funktionsnedsättning eller bevilja stöd för anskaffning av en bil eller ett annat färdmedel, om personens behov av stöd för rörligheten är stort.

Färdtjänstresor kan samordnas så att de görs med delat färdmedel, om samordningen inte medför en oskälig förlängning av restiden eller någon annan oskälig olägenhet för personen med funktionsnedsättning.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

2730 §

Mängden stöd för rörligheten

En person med funktionsnedsättning har rätt att få stöd för rörligheten i den utsträckning han eller hon nödvändigt behöver, för resor till och från arbete och studier samt för resor i anslutning till verksamhet i sysselsättningsyfte, arbetsverksamhet ~~och dagverksamhet~~, träning, särskilt stöd för delaktigheten, stöd i att fatta beslut, krävande multiprofessionellt stöd och kortvarig omsorg. För andra resor i anslutning till normal livsföring har personen rätt att som stöd för rörligheten få minst 18 enkelresor per månad, om inte personen ansöker om ett mindre antal resor. Personen har rätt att under resan göra ett skäligt uppehåll eller ta en skälig omväg för att uträtta ärenden.

Välfärdsområdet kan på ansökan av personen med funktionsnedsättning tillhandahålla stödet för rörligheten antingen helt eller delvis så, att mängden stöd i stället för på antalet resor grundar sig på ett penningbelopp eller på ett kilometerantal och ett penningbelopp. Vid fastställande av penningbeloppet eller kilometerantalet och penningbeloppet ska i mån av möjlighet det antal kilometer eller det penningbelopp som personen med funktionsnedsättning tidigare rest eller använt beaktas, liksom hur detta antal eller belopp motsvarar personens behov. Välfärdsområdet ska sörja för att personens rätt till stöd för rörligheten tillgodoses oberoende av hur det tillhandahålls. Personen med funktionsnedsättning har på ansökan rätt att övergå till ett stöd för rörlighet som grundar sig på antalet resor.

Välfärdsområdet kan på ansökan av personen med funktionsnedsättning besluta om att stödet för rörligheten periodiseras över en tid på högst ett år.

Om välfärdsområdet har som ekonomiskt stöd ställt en bil eller ett annat färdmedel till förfogande för personen med funktionsnedsättning eller beviljat ekonomiskt stöd för anskaffning av en bil eller ett annat färdmedel, har personen dessutom rätt att få minst 24 enkelresor per år i annat stöd för rörligheten, om inte personen ansöker om ett mindre antal resor.

2831 §

Den regionala omfattningen av stödet för rörligheten

När arbetsresors och studieresors omfattning bedöms ska det beaktas att personer med funktionsnedsättning har lika rätt till arbete och studier, samt till personens individuella behov av stöd för rörligheten. ~~Andra resor än resor till eller från arbete eller studier kan göras inom den egna boningskommunens område, mellan den egna boningskommunen och de närmaste kommuner som tillhandahåller servicen samt mellan den egna boningskommunen och de kommuner som är viktiga med tanke på personens eget liv. Av särskilda skäl kan andra resor än resor till eller från arbete eller studier också göras till andra kommuners områden. Resor som grundar sig på eurobelopp samt på kilometer- och eurobelopp kan göras inom hela landet.~~

Andra resor än resor till eller från arbete eller studier kan göras inom den egna boningskommunens område, mellan den egna boningskommunen och en funktionell närkommun samt mellan den egna boningskommunen och de kommuner som är viktiga med tanke på personens eget liv. Med funktionell närkommun avses den närmaste kommun där den tjänst som personen med funktionsnedsättning behöver finns att tillgå. Med kommun som är viktig med tanke på personens eget liv avses en kommun som personen har återkommande behov av att besöka till följd av familje- eller vänskapsband, en fritidsbostad eller något motsvarande skäl. Av särskilda skäl kan i

Betänkande ShUB 52/2022 rd

enskilda fall andra resor än resor till eller från arbete eller studier också göras till andra kommuners områden. (Nytt 2 mom.)

Resor som grundar sig på ett penningbelopp samt resor som grundar sig på antalet kilometer och ett penningbelopp kan göras inom hela landet. (Nytt 3 mom.)

~~29~~32 §

Ekonomiskt stöd

Välfärdsområdet kan ersätta hälften av de skäliga kostnaderna för anskaffning av tekniska lösningar och andra redskap än redskap för medicinsk rehabilitering, om en person med funktionsnedsättning behöver dem

- 1) i de dagliga sysslorna,
- 2) för att röra sig,
- 3) för interaktion, eller
- 4) i fritidsverksamheter.

Välfärdsområdet ersätter i sin helhet sådana nödvändiga och skäliga ändringsarbeten som en begränsning i funktionsförmågan förutsätter och som utförs på redskap av standardmodell eller på andra tekniska lösningar samt på bilar eller andra färdmedel.

Ekonomiskt stöd ska sökas inom sex månader från det att personen med funktionsnedsättning har fått bilen eller någon annan anordning eller teknisk lösning i sin besittning. Avvikelse från tidsfristen ska dock göras om det finns en godtagbar orsak till att ansökan försenats.

Välfärdsområdet kan också som ekonomiskt stöd avgiftsfritt ställa tekniska lösningar och andra redskap än redskap för medicinsk rehabilitering till förfogande för en person med funktionsnedsättning.

33 § (Ny)

Ekonomiskt stöd till personer som använder livsuppehållande respirator

Med person som använder livsuppehållande respirator avses en person som för att uppehålla livet måste få varaktig eller långvarig andningsstödande respiratorbehandling dygnet runt genom en trakeostomi eller på annat sätt.

En person som använder livsuppehållande respirator har rätt till ekonomiskt stöd för uppehållskostnaderna, om han eller hon inte får institutionsvård inom hälso- och sjukvården. Ekonomiskt stöd beviljas till ett belopp av 1 400 euro i månaden.

Om personen har rätt till bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) eller lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) eller till bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994), ska han eller hon i första hand söka dessa och inte det ekonomiska stöd som avses i 2 mom. Från det ekonomiska stöd som beviljas avdras då det bostadsbidrag eller bostadstillägg som beviljats. Om personen hör till ett hushåll som består av flera personer och som får allmänt bostadsbidrag, avdras från det ekonomiska stöd som beviljas personen en andel som beräknas genom att det allmänna bostadsbidrag som beviljats hushållet divideras med antalet personer i hushållet. Från det ekonomiska stöd som beviljas kan dessutom 50 euro avdras för varje dygn som personen fått kortvarig institutionsvård inom hälso- och sjukvården, om han eller hon har fått ekonomiskt stöd också för denna tid.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

De belopp som anges i 2 och 3 mom. justeras genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex (456/2001). Beräkningen ska göras utifrån det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret har räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret.

~~30~~34 §

Andra tjänster och stödåtgärder

Välfärdsområdet kan med stöd av denna lag ordna också andra tjänster och ekonomiska stödåtgärder som behövs för att lagens syfte ska uppnås.

3 kap.

Ändringsökande

~~31~~35 §

Begäran om omprövning

I beslut som fattats med stöd av denna lag får omprövning begäras. På begäran om omprövning tillämpas förvaltningslagen (434/2003).

~~32~~36 §

Sökande av ändring i förvaltningsdomstol

På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

4 kap.

Särskilda bestämmelser

~~33~~37 §

Tillsyn

Bestämmelser om egenkontroll och myndighetstillsyn finns i 6 kap. i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

~~34~~38 §

Avgifter för service

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för service finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

~~35~~39 §

Utmätningförbud

Ekonomiskt stöd som har beviljats med stöd av ~~32, 33~~ eller 34 § får inte utmätas. Sådana redskap och andra tekniska lösningar för vars anskaffning det har beviljats ekonomiskt stöd enligt ~~32, 33~~ eller 34 § får inte heller utmätas.

~~36~~40 §

Ersättningar från försäkringsanstalter

Om en försäkringsanstalt ska betala ersättning till en person med funktionsnedsättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom (1521/2016), lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016), lagen om militär krishantering (211/2006), trafikförsäkringslagen (460/2016) eller någon tidigare motsvarande lag, och välfärdsområdet för samma ändamål och för samma tid har gett personen service eller stöd som avses i denna lag, övergår rätten till den ersättning som försäkringsanstalten skulle ha betalat till personen med funktionsnedsättning om välfärdsområdet inte hade gett honom eller henne servicen eller stödet, till välfärdsområdet mot redovisning. Bestämmelser om välfärdsområdets rätt till ersättning med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) utfärdas separat.

Om den som betalar ersättning har fått kännedom om den redovisning som avses i 1 mom. så sent att ersättning enligt en annan lag redan har betalats till personen med funktionsnedsättning, har välfärdsområdet rätt att av personen med funktionsnedsättning återkräva ett belopp som motsvarar denna ersättning. På återkrav av ersättning tillämpas 21 § och 22 § 2 och 3 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Ansökan om återkrav ska göras hos förvaltningsdomstolen inom tre år från det att försäkringsanstalten betalade ut ersättningen.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om välfärdsområden tillämpas när det gäller landskapet Åland på kommunerna i landskapet Åland.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

5 kap.

Ikraftträdande

~~37~~⁴¹ §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 14 och 15 § träder dock i kraft först den 1 januari 2025.

Genom denna lag upphävs lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), nedan *den upphävda lagen*.

Om det någon annanstans i lagstiftningen hänvisas till den upphävda lagen, ska hänvisningen anses avse denna lag.

~~38~~⁴² §

Övergångsbestämmelser

Med avvikelse från 12 § ⁴ mom. ska det för personer med funktionsnedsättning ordnas särskilt stöd för delaktigheten minst 10 timmar i månaden före den 1 januari 2025 och minst 20 timmar i månaden före den 1 januari 2026.

Ansökningar som vid ikraftträdandet av denna lag är anhängiga ska behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Ett ärende som gäller ändringssökande som var anhängigt vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Beslut som fattats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft under den giltighetstid som antecknats i besluten, dock högst tre år från ikraftträdandet av denna lag. Besluten ska dock på initiativ av personen med funktionsnedsättning alltid ändras så att de överensstämmer med denna lag, eller på initiativ av välfärdsområdet ändras så att de överensstämmer med denna lag när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter det.

De belopp som anges i 33 § 2 och 3 mom. motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalades ut i januari 2023 har beräknats. De nämnda beloppen justeras första gången 2025 i enlighet med förändringen i folkpensionsindex, och de justerade beloppen träder i kraft vid ingången av 2026. (Nytt 4 mom.)

2.

Lag

om ändring av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) 15 och 16 §, 2 kap., 32 § 2 mom., 34—36 §, 8 kap. samt 71, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 81 a och 86 §, av dem 15, 34, 36, 74, 75, 76, 77, 79, 80 och 81 a § sådana de lyder i lag 609/2022, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 702/1982, 96/1991 och 609/2022, 32 § 2 mom. sådant det lyder i lag 381/2016, 35 § sådan den lyder i lag 26/1984 samt 71 § sådan den lyder i lag 1649/2015,

ändras 1 § 2 mom., ~~1 b~~, 2, 9 och 31 §, det inledande stycket i 32 § 1 mom. och 32 § 3 mom., 33, 37—39 och 42 a §, 42 b § 1—3 mom., ~~42 e~~ §, 42 m § 1 mom., 42 n § 3 mom., 42 q §, 81 b § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 82 §,

sådana de lyder, 1 § 2 mom. i lag 1369/1996, ~~1 b~~, 9 och ~~31 §, 32 § 3 mom., 37, 39 och 42 e~~ § i lag 609/2022, 2 § delvis ändrad i lagarna 26/1984, 1369/1996 och 1166/2022, 31 § och 32 § 3 mom. delvis ändrade i lagarna 609/2022 och 1166/2022, det inledande stycket i 32 § 1 mom., 42 a §, ~~42 b § 1—3 mom.~~, 42 m § 1 mom., 42 n § 3 mom., 42 q § och 81 b § 1 mom. 1 och 2 punkten i lag 381/2016, 33, 37 och 38 § i lag 1166/2022, 42 b § 1—3 mom. delvis ändrade i lagarna 381/2016 och 1166/2022 och 82 § i lagarna 1539/2009 och 609/2022, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder i lagarna 1369/1996 och 381/2016, ett nytt 3 mom. och till 81 b § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 381/2016 och 609/2022, en ny 1 a punkt som följer:

1 §

För en i 1 mom. avsedd person ordnas socialservice som en begränsning i funktionsförmågan till följd av personens funktionsnedsättning förutsätter i första hand med stöd av socialvårdslagen (1301/2014) och lagen om funktionshinderservice (/) samt hälso- och sjukvårdstjänster med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

Syftet med specialomsorgerna är att stödja förmågan att leva självständigt för en i 1 mom. avsedd person och förverkligandet av hans eller hennes självbestämmanderätt samt att trygga ett tillräckligt i 16 § i lagen om funktionshinderservice avsett krävande multiprofessionellt stöd av god kvalitet i enlighet med personens individuella behov och intressen.

~~1 b §~~

~~Till den del bestämmelserna i denna lag gäller administrativa ingrepp i den personliga friheten enligt 27 § 24 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om välfärdsområden när det gäller landskapet Åland på kommunerna i landskapet Åland, och vad som i denna lag föreskrivs om en sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd och om en beslutande sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd tillämpas när det gäller landskapet Åland på motsvarande sakkunniggrupper i landskapet Åland.~~

Betänkande ShUB 52/2022 rd

2 §

Till specialomsorgerna hör

1) i 16 § i lagen om funktionshinderservice avsett krävande multiprofessionellt stöd som genomförs i en i 9 § avsedd enhet för krävande multiprofessionellt stöd som en del av i 21 c § i socialvårdslagen avsett serviceboende med heldygnsomsorg eller i 22 § i den lagen avsedd service på en institution eller som den del av i 67 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen avsedd specialiserad sjukvård som ges på en **avdelning för psykiatrisk vård av** personer med utvecklingsstörning,

2) sådana medicinska, psykologiska och sociala undersökningar som utförs vid en enhet för krävande multiprofessionellt stöd och som specialomsorger oberoende av en persons vilja förutsätter,

3) arbetsverksamhet enligt 27 e § i socialvårdslagen (710/1982), dagverksamhet enligt 25 § i lagen om funktionshinderservice **och arbetsverksamhet enligt 27 § i lagen om funktionshinderservice** i anslutning till krävande multiprofessionellt stöd enligt 16 § i lagen om funktionshinderservice.

9 §

Välfärdsområdet ska ha ett sådant antal enheter för krävande multiprofessionellt stöd som motsvarar behovet i området.

Enheter för krävande multiprofessionellt stöd är sådana i 21 c § i socialvårdslagen avreda enheter för serviceboende med heldygnsomsorg och i 22 § i den lagen avsedda institutioner samt i 67 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen avsedda avdelningar för psykiatrisk vård av personer med utvecklingsstörning, som har tillgång till tillräcklig expertis i medicin, psykologi och socialt arbete för genomförande och uppföljning av krävande multiprofessionellt stöd.

31 §

För beslutsfattandet i fråga om tillhandahållandet av specialomsorger ska det i välfärdsområdet finnas en beslutande sakkunniggrupp för krävande multiprofessionellt stöd, till vars medlemmar hör minst tre tjänsteinnehavare inom välfärdsområdet så, att expertis inom medicin, psykologi och socialt arbete är företrädare i sakkunniggruppen.

Ansökan om specialomsorger ska lämnas till den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd. Sakkunniggruppen beslutar om tillhandahållande och avslutande av specialomsorger.

32 §

En person kan oberoende av sin vilja förordnas att bli intagen på en i 9 § avsedd enhet för krävande multiprofessionellt stöd, om han eller hon

En skriftlig ansökan om att en person oberoende av sin vilja ska förordnas att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd ska göras hos den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd. Ansökan får göras av personens lagliga företrädare eller en anhörig eller en annan närstående.

33 §

Om den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd på grund av en ansökan enligt 32 § och andra behövliga undersökningar och utredningar inom social- och hälso-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

vården, anser det vara uppenbart att det finns förutsättningar för att förordna en person att oberoende av sin vilja ska bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd, ska sakkunniggruppen förordna att personen ska tas in för undersökning på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd. I brådskande fall ska ett skriftligt beslut om förordnande till undersökning fattas utan dröjsmål och i övrigt senast sju dagar efter det att en ansökan som avses i 32 § har inkommit. Innan personen förordnas till undersökning ska hans eller hennes egen åsikt klarläggas. Bestämmelser om hörande av personen själv och av hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare finns i förvaltningslagen (434/2003). Om en myndig person inte har någon laglig företrädare ska i situationer som avses i 9 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), nedan *socialvårdens klientlag*, en anhörig eller en annan närstående som är med och planerar och genomför servicen ges tillfälle att bli hörd. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Dessutom ska föräldrarna till en minderårig och den person som tagit hand om och fostrat den minderårige omedelbart innan den minderårige förordnas till undersökning ges tillfälle att bli hörda. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

En person får vara intagen för undersökning i högst fjorton dagar från det att beslutet om förordnande fattades. Intagningen ska avslutas genast, om det under tiden framkommer att det inte finns förutsättningar för att förordna personen att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja. Undersökningen ska göras av en legitimerad läkare, en legitimerad psykolog och en legitimerad socialarbetare som är anställda i tjänsteförhållande och förtrogna med omsorgen om personer med utvecklingsstörning och vid behov av andra yrkesutbildade personer inom socialvården eller hälso- och sjukvården. När undersökningen görs ska tidigare utredningar för bedömning av personens behov av socialvård eller hälso- och sjukvård eller av personens funktionsförmåga beaktas. Vid undersökningen ska också personens egen åsikt klarläggas samt personen och andra som avses i 1 mom. ges tillfälle att bli hörda. På hörandet tillämpas vad som föreskrivs i förvaltningslagen. Ett utlåtande undertecknat av läkaren, psykologen och socialarbetaren ska upprättas om undersökningen. Utlåtandet ska innehålla ett motiverat ställningstagande till om det finns förutsättningar för att förordna personen att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja.

När undersökningen slutförts ska den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd besluta huruvida personen oberoende av sin vilja ska förordnas att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd. Beslutet ska fattas skriftligt senast 14 dagar från det att beslutet om förordnande om intagning för undersökning fattades. Beslutet ska innehålla ett motiverat ställningstagande till om det finns förutsättningar för att förordna personen att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja. Ett beslut om att förordna en person att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja ska omedelbart, dock senast fjorton dagar från det att beslutet fattades, underställas förvaltningsdomstolen. Förvaltningsdomstolen ska handlägga ärendet skyndsamt.

37 §

Om det vid undersökning av en person som oberoende av sin vilja har förordnats att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd eller vid ordnande av vård och omsorg för honom eller henne framgår att förutsättningar saknas för att förordna personen att oberoende av sin vilja bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd, ska den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd eller, i den situation som avses i 19 § 2 mom. i

Betänkande ShUB 52/2022 rd

mentalvårdslagen (1116/1990) Institutet för hälsa och välfärd, på förslag av sakkunniggruppen genast besluta att de av viljan oberoende specialomsorgerna ska avslutas.

38 §

En person får hållas kvar på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd högst ett halvt år på grundval av ett beslut om förordnande till specialomsorger oberoende av personens vilja. Om det innan fristen går ut förefaller uppenbart att det fortfarande finns förutsättningar för att förordna personen att bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja, ska personen utan ett särskilt beslut om förordnande till undersökning, enligt vad som föreskrivs i 33 § 2 mom. undersökas på nytt och ett nytt utlåtande om undersökningen lämnas. Ett beslut om fortsatta specialomsorger oberoende av personens vilja på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd i högst ett halvt år ska i överensstämmelse med 33 § 3 mom. fattas skriftligt innan det har gått ett halvt år från förordnandet om intagning för specialomsorger oberoende av personens vilja. Beslutet ska underställas förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i 33 § 3 mom. Därefter ska förutsättningarna för fortsatta specialomsorger oberoende av personens vilja utredas på samma sätt minst en gång i halvåret.

En person som blivit intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja och personens lagliga företrädare har rätt att få förutsättningarna för fortsatta specialomsorger oberoende av personens vilja bedömda av den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd medan specialomsorgerna pågår också innan halvårsfristen löpt ut. Om en person som är myndig saknar laglig företrädare har utöver honom eller henne själv också anhöriga eller andra närstående som deltar i planeringen och genomförandet av servicen samma rätt i situationer som avses i 9 § 1 mom. i socialvårdens klientlag. Ingen ny bedömning behöver göras om det har gått mindre än en månad sedan den föregående bedömningen och det är uppenbart att det inte skett någon förändring i personens tillstånd. Orsaken till att ingen bedömning görs ska skrivas in i journalerna.

39 §

Ett välfärdsområde som ordnar specialomsorger ska ordna transport mellan verksamhetsenheter för personer som förordnats till specialomsorger oberoende av sin vilja eller till undersökningar som föregår specialomsorger oberoende av personens vilja.

42 a §

Åtgärder som stöder förutsättningarna att klara sig på egen hand och stöder självbestämmanderätten

De åtgärder som stöder och främjar en persons förutsättningar att klara sig på egen hand och personens självbestämmanderätt ska skrivas in i klientplanen för den som ges specialomsorger. Klientplanen ska ses över vid behov, dock minst var sjätte månad, om det inte är uppenbart onödigt. När klientplanen ses över ska man särskilt bedöma hur den begränsningsåtgärd som använts inverkar på klientplanen.

Utöver det som föreskrivs i 3 kap. i lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015) ska klientplanen innehålla uppgifter om

1) åtgärder som stöder och främjar en persons förutsättningar att klara sig på egen hand och stärker självbestämmanderätten,

Betänkande ShUB 52/2022 rd

- 2) skäligen anpassningar som tryggar att personen fullt ut kan delta och vara delaktig,
- 3) de kommunikationsmetoder personen använder,
- 4) de sätt på vilka personens specialomsorger ges primärt utan begränsningsåtgärder,
- 5) de begränsningsåtgärder som enligt en bedömning krävs när personen ges specialomsorger.

Klientplanen ska utarbetas i samarbete med den som ges specialomsorger samt hans eller hennes lagliga företrädare eller i situationer som avses i 9 § 1 mom. i socialvårdens klientlag, personens lagliga företrädare eller anhöriga eller andra närstående personer som deltagit i planeringen och genomförandet av servicen, om det inte finns ett uppenbart hinder för det.

En enhet för krävande multiprofessionellt stöd ska ha ett tillräckligt antal yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården samt övrig personal med tanke på verksamheten och de särskilda behoven hos dem som ges specialomsorger.

Den som ger specialomsorger ska se till att

1) personalen i enheten för krävande multiprofessionellt stöd introduceras i och får anvisningar om arbetsmetoder och sätt genom vilka man i fråga om en person som ges specialomsorger stöder och främjar förutsättningarna att klara sig på egen hand och hans eller hennes självbestämmanderätt,

2) de yrkesutbildade personerna inom socialvården eller hälso- och sjukvården i personalen vid enheten för krävande multiprofessionellt stöd utbildas i att förebygga situationer som kräver användning av begränsningsåtgärder och att använda begränsningsåtgärder korrekt,

3) det i enheten för krävande multiprofessionellt stöd främjas ibruktagande av arbetsformer som är alternativa till begränsningsåtgärder och rehabiliterande,

4) förutsättningarna för personer som ges specialomsorger att klara sig på egen hand och deras självbestämmanderätt stöds och främjas med ändamålsenliga möbler, redskap och planlösningar.

42 b §

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om användning av begränsningsåtgärder

Begränsningsåtgärder enligt 42 f—42 n § får, under de förutsättningar som anges nedan, användas inom specialomsorgerna när tjänster inom krävande multiprofessionellt stöd ordnas i en i 9 § avsedd enhet för krävande multiprofessionellt stöd. Sådant annat kvarhållande än kortvarigt kvarhållande som avses i 42 § 3 mom. får användas endast i specialomsorger oberoende av en persons vilja.

En förutsättning för användning av begränsningsåtgärder är dessutom att enheten för krävande multiprofessionellt stöd har tillräcklig sakkunskap inom medicin, psykologi och socialt arbete för att genomföra och följa krävande multiprofessionellt stöd.

Begränsningsåtgärder enligt 42 f—42 h och 42 k § får utöver det som föreskrivs i 1 mom. också användas i följande fall inom specialomsorgerna:

1) arbetsverksamhet enligt 27 e § i socialvårdslagen (710/1982), när den ordnas på en verksamhetsenhet inom socialvården som har tillräckligt många yrkesutbildade personer inom socialvården eller hälso- och sjukvården, eller

2) dagverksamhet enligt 25 § i lagen om funktionshinderservice, när den ordnas på en verksamhetsenhet inom socialvården som har tillräckligt många yrkesutbildade personer inom socialvården eller hälso- och sjukvården.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

42 e §

Bedömning av användningen av begränsningsåtgärder och minskad användning av begränsningsåtgärder

~~Om en begränsningsåtgärd enligt 42 f–42 n § har använts när specialomsorger ges ska orsakerna till att åtgärden har använts och de sätt med vilkas hjälp man i fortsättningen kan minska användningen av begränsningsåtgärder i enheten utan dröjsmål bedömas inom verksamhetsenheten. Om det i specialomsorgerna, när en person har fått andra specialomsorger än specialomsorger oberoende av sin vilja, upprepade gånger eller långvarigt har använts en begränsningsåtgärd enligt 42 j, 42 l eller 42 m § eller 42 n § 2 mom., ska verksamhetsenheten bedöma om förutsättningarna i 32 § 1 mom. för att förordna personen till specialomsorger oberoende av sin vilja är uppfyllda och vid behov förelägga frågan för bedömning i den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd.~~

42 m §

Rörelsefrihet under övervakning

En yrkesutbildad person inom socialvården eller hälso- och sjukvården som ingår i personalen på verksamhetsenheten får övervaka rörelsefriheten på verksamhetsenheten för en person som får specialomsorger, hur han eller hon avlägsnar sig från verksamhetsenheten och rör sig utanför enheten eller gården i anslutning till enheten, om det är sannolikt att personen i annat fall skulle äventyra sin egen eller andras hälsa eller säkerhet. När andra metoder inte räcker till kan rörelsefriheten övervakas med en teknisk apparat som personen bär på sig, enligt en plan med hjälp av ledsagare eller på något annat sätt. Planen för rörelsefrihet ska skrivas in i personens klientplan. När rörelsefriheten övervakas ska det särskilt ses till att andras rörelsefrihet inte inskränks.

42 n §

Kvarhållande

En person som får specialomsorger oberoende av sin vilja kan också i övrigt och inte bara kortvarigt hållas kvar, om rörelsefrihet under övervakning enligt 42 m § inte lämpar sig eller räcker till som åtgärd. Ett skriftligt beslut om kvarhållande i högst sju dagar ska fattas av den ansvariga föreståndaren för verksamhetsenheten. Vid kvarhållande i en längre tid, totalt högst 30 dagar, ska det skriftliga beslutet fattas av den ansvariga föreståndaren anställd i tjänsteförhållande eller av en socialarbetare anställd i tjänsteförhållande, om den ansvariga föreståndaren inte är anställd i tjänsteförhållande. Samtidigt ska den som fattar beslutet av de sakkunniga som avses i 42 b § 2 mom. begära bedömning om kvarhållande och beakta bedömningarna. Därutöver ska de sakkunniga som avses i 42 b § 2 mom. regelbundet kontrollera och utvärdera användningen av begränsningsåtgärden. En plan för utomhusvistelse och övrig rätt att röra sig den tid som kvarhållandet pågår ska skrivas in i personens klientplan. Vid kvarhållande ska det särskilt ses till att andras rörelsefrihet inte inskränks.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

42 q §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om tillräcklig sakkunskap inom medicin, psykologi och socialt arbete enligt 9 § 2 mom., om det tillräckliga antalet yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården och övrig personal enligt 42 a § 4 mom. och om utbildningen för yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården enligt 42 a § 5 mom. 2 punkten får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

81 b §

Följande beslut får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen:

1) ett beslut som avses i 31 § 2 mom. och som gäller tillhandahållande eller avslutande av specialomsorger,

1 a) ett skriftligt beslut som avses i 33 § 1 mom. och som gäller förordnande av en person till undersökning,

2) ett skriftligt beslut som avses i 33 § 3 mom. och som gäller förordnande om att en person ska bli intagen på en enhet för krävande multiprofessionellt stöd oberoende av sin vilja,

82 §

På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ansökningar som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag ska behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Ett ärende som gäller ändringssökande som är anhängigt vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. **Ändring i ett specialomsorgsprogram får sökas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.**

Beslut som fattats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag förblir i kraft under den giltighetstid som antecknats i besluten, dock högst tre år från ikraftträdandet av denna lag. Besluten ska dock på initiativ av personen med funktionsnedsättning alltid ändras så att de överensstämmer med den lagstiftning som gäller **efter** ikraftträdandet av denna lag, eller på initiativ av välfärdsområdet ändras så att de överensstämmer med den lagstiftning som gäller **efter** ikraftträdandet av denna lag, när servicebehovet hos personen med funktionsnedsättning förutsätter det.

Med avvikelse från vad som anges ovan är ett beslut om rehabiliterande småbarnspedagogik som fattats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag i kraft under den giltighetstid som antecknats i beslutet.

3.

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i socialvårdslagen (1301/2014) 14 § 3 mom. 1 punkten samt 36, 39 och 45 §, av dem 14 § 3 mom. 1 punkten sådan den lyder i lag 790/2022 och 36 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 292/2016 och 589/2022, som följer:

14 §

Socialservice som möter stödbehoven

Som socialservice som hör till välfärdsområdets organiseringsansvar ska det även sörjas för specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av funktionsnedsättning, tillhandahållande av utkomststöd till en person som vistas i välfärdsområdet, beviljande av social kredit till välfärdsområdets invånare, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, service i anslutning till missbrukarvård, ordnande av stöd för närståendevård, ordnande av familjevård, vårdnad om barn och unga personer, barnskydd, adoptionsrådgivning, medling i familjefrågor, uppgifter i samband med att beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt fastställs och avgörs och ordnande av åtgärder i samband med medling vid verkställighet av besluten, ordnande av de sakkunnigtjänster som hör till medling i domstol i ett ärende som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt uppgifter i samband med utredande och fastställande av faderskap och moderskap, enligt vad som dessutom föreskrivs särskilt om dessa serviceformer i:

- 1) lagen om funktionshindersservice (/),

36 §

Bedömning av servicebehovet

När en anställd hos välfärdsområdets socialvård i sitt arbete har fått kännedom om en person som behöver socialvård, ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms. Dessutom har personen rätt att få en bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning.

Bedömningen av servicebehovet ska påbörjas utan dröjsmål och slutföras utan ogrundat dröjsmål. Bedömningen ska påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att klienten, en anhörig eller en närstående eller klientens lagliga företrädare har kontaktat den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialservicen för att få service, om

- 1) personen är över 75 år,

Betänkande ShUB 52/2022 rd

2) personen får vårbidrag med högsta belopp enligt 9 § 3 mom. 3 punkten i lagen om handikappförmåner (570/2007),

3) personen är en i lagen om funktionshinderservice avsedd person med funktionsnedsättning.

Bedömningen av hurdan servicebehov ett barn som behöver särskilt stöd har ska inledas senast den sjunde vardagen efter det att ärendet har inletts, och bedömningen ska bli klar senast tre månader från inledningen.

Bedömningen görs i den omfattning som klientens livssituation kräver i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga och närstående samt andra aktörer. När bedömningen görs ska det redogöras för klienten vilka hans eller hennes rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna lagstiftningen eller speciallagstiftningen är samt för de olika alternativen vid tillhandahållandet av tjänster och deras effekter liksom också för andra omständigheter som är av betydelse för klientens ärende. Redogörelsen ska ges så att klienten tillräckligt väl förstår dess innehåll och betydelse. Vid bedömningen av en persons funktionsförmåga och servicebehov i omvärlden och olika närmiljöer ska personens hälsotillstånd, livssituation och levnadsförhållanden och förändringar i dessa beaktas. Vid bedömningen ska klientens självbestämmanderätt respekteras och hans eller hennes önskemål, åsikter och individuella behov beaktas. Särskild vikt ska läggas vid respekten för självbestämmanderätten för barn, unga personer, personer med funktionsnedsättning och personer som behöver särskilt stöd. När äldre personers servicebehov utreds ska dessutom bestämmelserna i äldreomsorgslagen följas. När servicebehovet hos personer med funktionsnedsättning bedöms ska dessutom bestämmelserna i lagen om funktionshinderservice följas. Barnskyddslagen innehåller bestämmelser om utredning av barnskyddsbehovet i samband med bedömning av servicebehovet.

För bedömningen av servicebehovet svarar en sådan yrkesutbildad person inom socialvården enligt 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd ansvarar en socialarbetare i tjänsteförhållande.

39 §

Klientplan

Bedömningen av servicebehovet ska kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan, om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Planen ska utarbetas tillsammans med klienten med iakttagande av 36 § 4 och 5 mom., om det inte föreligger något uppenbart hinder för detta.

I den omfattning som klientens servicebehov förutsätter ska klientplanen innehålla

1) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av stödbehovet,

2) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av den service och de åtgärder som behövs,

3) en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller av en annan arbetstagarare som ansvarar för klientens service av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling och av när servicen ska börja och dess varaktighet,

4) information om hur ofta klienten och den egna kontaktpersonen eller en annan arbetstagarare som ansvarar för klientens service

ska träffas,

Betänkande ShUB 52/2022 rd

- 5) klientens och arbetstagarens bedömning av klientens styrkor och resurser,
- 6) de mål som ställs upp av klienten och arbetstagaren tillsammans och som socialvården siktar på att uppnå,
- 7) en bedömning av klientrelationens varaktighet,
- 8) information om samarbetspartner som deltar i att möta klientens behov och ansvarsfördelningen mellan samarbetsparterna,
- 9) information om uppföljning av planen, uppnående av målen och omprövning av behoven,
- 10) en redogörelse för hur klientens livssituation samt omvärld och närmiljö påverkar funktionsförmågan,
- 11) klientens förslag till på hur tjänsterna ska produceras och tillhandahållas för att på bästa sätt tillgodose klientens behov.

Klientplanen ska justeras vid behov. Planens innehåll ska samordnas med service och stödåtgärder som tillhandahålls av andra förvaltningsområden och som personen behöver. På skyldigheten att utarbeta planen samt på planens innehåll och de delaktiga tillämpas därtill vad som särskilt föreskrivs om det. Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan man med klientens samtycke utarbeta en gemensam plan som gäller service och stödtjänster inom socialvården och andra förvaltningsområden och som innehåller de uppgifter som behövs för att utarbeta och använda planen. I fråga om att utarbeta en gemensam plan utan klientens samtycke föreskrivs särskilt.

Om det finns anhöriga eller andra närstående personer som stöder klienten, utarbetas vid behov en särskild plan om stöd för dem.

45 §

Beslutsfattande och verkställighet som gäller socialvården

Klienten har rätt att få ett skriftligt beslut om ordnandet av socialservicen. Ett ärende som gäller brådskande åtgärder ska handläggas och beslutet ska fattas utan dröjsmål utifrån tillgängliga uppgifter, så att klientens rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. I fall som inte är brådskande ska beslut fattas utan ogrundat dröjsmål efter det att ärendet inletts.

I brådskande fall ska beslutet verkställas utan dröjsmål och i fall som inte är brådskande utan ogrundat dröjsmål. Beslutet ska dock verkställas senast inom tre månader från det att ärendet inletts. Tiden kan vara längre än detta om utredningen av ärendet av något särskilt skäl kräver en längre handläggningstid eller om verkställigheten fördröjs av något annat särskilt skäl som hänger samman med klientens behov.

Om det görs avvikelser från den helhet av social service som antecknats i klientplanen, ska avvikelsen motiveras i beslutet. Bestämmelser om handläggning av ärenden och beslutsfattande finns dessutom i förvaltningslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 5 § 3 punkten,
ändras 4 § 2 och 5 punkten, 5 § 1 mom. 3 punkten, 6 a § 2 mom. 11 punkten, 7 b § 1 mom. 2 och
3 punkten samt 14 §,
av dem 1 § sådan den lyder i lag 600/2022, 4 § 5 punkten sådan den lyder i lag 135/2010, 6 a § 2
mom. 11 punkten och 7 b § 1 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 1201/2020 samt 14 § så-
dan den lyder i lag 791/2022, och
fogas till 1 § ett nytt 2 mom. och till lagen nya 7 d—7 g § som följer:

1 § (Ny)

Vad som i denna lag föreskrivs om välfärdsområden tillämpas på Helsingfors stad och HUS-
sammanslutningen till den del de ordnar social- och hälsovård enligt lagen om ordnande av soci-
al- och hälsovård (612/2021) och lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddnings-
väsendet i Nyland (615/2021). (Nytt 2 mom.)

4 §

Avgiftsfri socialservice

Avgiftsfria är följande former av socialservice:

2) specialomsorger enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977)
och transport enligt 39 § i den lagen; för uppehållet för en person med utvecklingsstörning kan
dock tas ut en skälig avgift,

5) träning enligt 7 § i lagen om funktionshinderservice (/), personlig assistans enligt 9 § i den
lagen, särskilt stöd för delaktigheten enligt 12 § i den lagen, stöd i att fatta beslut enligt 14 § i den
lagen, krävande multiprofessionellt stöd enligt 16 § i den lagen, stöd för boendet enligt 18 § i den
lagen, stöd för boendet för barn som ordnas i hemmet enligt 19 § i den lagen, stöd för tillgängligt
boende enligt 22 § i den lagen, kortvarig omsorg enligt 24 § i den lagen, dagverksamhet enligt 25
§ i den lagen, arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning enligt 27 § i den lagen, stöd för
rörligheten enligt 28 § i den lagen, andra tjänster och stödåtgärder som behövs för att lagens syfte
ska uppnås enligt 34 § i den lagen, uppehälle i anknytning till morgon- och eftermiddagsverksam-
het som ordnas som kortvarig omsorg enligt 24 § i den lagen, dagverksamhet enligt 25 § i den la-
gen och resor till arbetsterapi för personer med utvecklingsstörning enligt 27 § i den lagen samt
tjänster enligt den lagen som ingår i helheten för stöd för boendet och i stöd för boendet för barn

Betänkande ShUB 52/2022 rd

som ordnas i hemmet; för stöd för boendet och för personlig assistans kan det dock tas ut en avgift om personen får ersättning för dem med stöd av någon annan lag än lagen om funktionshinderservice,

5 § (Ny)

Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:

3) vård till personer som använder livsuppehållande respirator enligt 33 § 1 mom. i lagen om funktionshinderservice, uppehälle när de får institutionsvård inom hälso- och sjukvården samt transport i anslutning till vården, ~~så som närmare anges i förordning,~~

6 a §

Avgiftstak

Vid beräkningen av det sammanlagda beloppet av avgifter som tagits ut av klienten beaktas sådana avgifter som under kalenderåret har tagits ut för

11) sådana rehabiliteringsperioder vid en institution för medicinsk rehabilitering som avses i 29 § 2 mom. 7 punkten i hälso- och sjukvårdslagen och som beviljas personer som har rätt till service med stöd av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda eller lagen om funktionshinderservice.

7 b §

Långvarig service

Ett välfärdsområde får ta ut en avgift enligt 7 c § för

2) familjevård som avses i 3 § i familjevårdslagen (263/2015) och professionell familjevård som avses i 4 § i den lagen, om servicen beräknas pågå i minst tre månader från det att den inleds eller om servicen de facto har varat i minst tre månader (*långvarig familjevård*); avgift enligt 7 c § i denna lag får dock inte tas ut för familjevård som getts med stöd av barnskyddslagen eller lagen om funktionshinderservice,

3) för social- och hälsovårdstjänster dygnet runt som getts vid en verksamhetsenhet för sådan sluten vård som avses i 67 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen eller sådan service på en institution som avses i 22 § i socialvårdslagen, om servicen beräknas pågå i minst tre månader från det att den inleds eller om servicen de facto har varat i minst tre månader (*långvarig sluten vård*); en avgift enligt 7 c § i denna lag får dock inte tas ut för sådan medicinsk rehabilitering på institution

Betänkande ShUB 52/2022 rd

som avses i 29 § 2 mom. 7 punkten i hälso- och sjukvårdslagen, för krävande multiprofessionellt stöd på institution som avses i 2 § 1 punkten i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda eller för anstaltsvård som avses i 57 § i barnskyddslagen.

7 d §

Stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet

Om det är motiverat med beaktande av familjens förutsättningar för försörjning och familjens underhållsansvar kan välfärdsområdet, när barnet med stöd av 19 § i lagen om funktionshinderservice bor utanför hemmet, av barnets föräldrar för stöd för boendet för barn utanför hemmet till följd av kostnader som uppkommit för underhåll av barnet ta ut en avgift, som får vara högst lika stor som det underhållsbidrag som bestäms med stöd av 1—3 § i lagen om underhåll för barn. Avgiften fördelas mellan föräldrarna med iakttagande av vad som i 2 § 1 mom. i lagen om underhåll för barn (704/1975) föreskrivs om föräldrarnas underhållsförmåga. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte i fråga om en förälder som har ålagts att betala underhållsbidrag till barnet, utan då tillämpas 2 mom. i denna paragraf.

Välfärdsområdet kan utan att fastställa avgiften uppbära och lyfta underhållsbidrag eller underhållsstöd som betalas för barnet för den tid som barnet på det sätt som avses i 1 mom. bor utanför hemmet, samt använda underhållsbidraget eller underhållsstödet för att ersätta kostnader som uppkommer till följd av stöd för boendet för barn som ordnas utanför hemmet.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. kan välfärdsområdet uppbära en skälig avgift också ur andra inkomster, ersättningar eller fordringar enligt 14 § som barnet eller den unga personen har för att ersätta kostnaderna för boende utanför hemmet som avses i 1 mom.

Den avgift som med stöd av 1—3 mom. tas ut av barnet och föräldrarna kan sammanlagt uppgå till högst 500 euro per månad. Avgiften får dock inte överstiga välfärdsområdets kostnader för tjänsten. När välfärdsområdet tar ut avgiften av barnet ska det se till att barnet till sitt förfogande har ett belopp för personligt bruk, som för ett barn som bor i familjevård är minst det belopp för personligt bruk vid långvarig familjevård som anges i 7 c § 3 mom. och för ett barn som bor i ett litet gruppboendehem minst det belopp för personligt bruk vid långvarigt serviceboende med hel-dygnsomsorg som anges i 7 c § 3 mom.

Det i 4 mom. avsedda eurobeloppet av den avgift som tas ut justeras vartannat år utifrån förändringen i folkpensionsindex enligt 2 § i lagen om folkpensionsindex. Beräkningen ska göras utifrån det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket folkpensioner med betalningsdag i januari månad av justeringsåret räknats ut. Justeringsåret är året före det år vid vars ingång indexjusteringen görs. Det indexjusterade beloppet ska avrundas till närmaste 0,1 euro. Det indexjusterade eurobeloppet träder i kraft vid ingången av året efter justeringsåret. Vid justeringen av det belopp för personligt bruk som avses i 4 mom. iakttas bestämmelserna i 7 c § 4 mom.

7 e §

Uppehålle i anslutning till särskild service för personer med funktionsnedsättning

Välfärdsområdet får av klienten ta ut en skälig avgift för uppehålle i samband med träning enligt 7 § i lagen om funktionshinderservice, krävande multiprofessionellt stöd enligt 16 § i den la-

Betänkande ShUB 52/2022 rd

gen, stöd för boendet enligt 18 § i den lagen, kortvarig omsorg enligt 24 § i den lagen, dagverksamhet enligt 25 § i den lagen och i samband med andra tjänster som behövs för att lagens syfte ska uppnås enligt 34 § i den lagen.

7 f §

Stöd för rörligheten som tillhandahålls som färdtjänst

Välfärdsområdet får av klienten för sådant stöd för rörligheten som avses i 28 § i lagen om funktionshindersservice ta ut högst en avgift som motsvarar avgiften för kollektivtrafik eller någon annan därmed jämförbar skälig avgift, när stödet för rörligheten ordnas som sådan färdtjänst som avses i 29 § 1 mom. 1 punkten i lagen om funktionshindersservice.

7 g §

Ersättning med stöd av någon annan lag

Om en person med stöd av någon annan lag får ersättning för personlig assistans enligt i 9 § i lagen om funktionshindersservice eller för stöd för boendet enligt 18 § i den lagen, får för servicen tas ut högst en avgift som motsvarar ersättningen. Avgiften får dock inte överstiga kostnaderna för produktionen av servicen.

14 §

Uppbärande av inkomster, ersättningar eller fordringar till välfärdsområdet

Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag får välfärdsområdet uppbära pension, livränta, underhållsbidrag, understöd och andra löpande eller som engångsbelopp inflytande inkomster, ersättningar eller fordringar som betalas till en klient för den tid som klienten får sådant serviceboende med heldygnsomsorg, familjevård, sluten vård, service på en institution eller stöd för boendet för barn utanför hemmet som ordnas av välfärdsområdet. Välfärdsområdet kan använda de inkomster, ersättningar och fordringar som avses i detta moment för att ersätta en avgift som bestämts för klienten, dock med beaktande av vad som föreskrivs om inkomsterna, ersättningarna och fordringarna någon annanstans i lag eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av lag.

Välfärdsområdet ska senast två veckor före utbetalningen av en i 1 mom. avsedd inkomst, ersättning eller fordran meddela utbetalaren att inkomsten, ersättningen eller fordran betalas till välfärdsområdet. Då kan betalningen ske med laglig verkan endast till välfärdsområdet.

Om ett välfärdsområde uppbär inkomster, ersättningar eller fordringar som betalas till en klient, ska välfärdsområdet se till att klienten månatligen till sitt förfogande har ett belopp för personligt bruk, som för klienter inom serviceboende med heldygnsomsorg, klienter inom familjevård och klienter som får sluten vård eller service på en institution är minst lika stort som det belopp som avses i 7 c § 3 mom. Bestämmelser om det belopp för personligt bruk som barnet ska ha till sitt förfogande när barnet med stöd av 19 § i lagen om funktionshindersservice bor utanför hemmet finns i 7 d § 4 mom.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ett beslut om klientavgift eller om avgiftsfri tjänst för en person med funktionsnedsättning som fattats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag är i kraft under den giltighetstid som antecknats i beslutet om avgiften eller tjänsten, eller till dess att besluten som gäller personen med funktionsnedsättning ändras så att de överensstämmer med lagen om funktionshinderservice eller lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, dock högst tre år från ikraftträdandet av denna lag. Klientavgifterna tas ut enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag under den tid besluten om tjänster är i kraft.

Ett ärende som gäller klientavgifter som var anhängigt vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

~~Vård och uppehälle samt transporter i anslutning till vården som ges till patienter med andningsförlamning enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag är avgiftsfria tre år från ikraftträdandet av denna lag, dock högst till dess att det på patientens egen begäran beslutas att tjänsterna för patienten med andningsförlamning redan tidigare ska ordnas på något annat sätt än som sådan vård för patienter med andningsförlamning som ordnas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag på sjukhus eller i hemvård utan att patienten skrivs ut från sjukhuset.~~

Vård som ges till patienter med andningsförlamning ska ordnas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag i tre år från ikraftträdandet av denna lag, dock högst till dess att det på patientens egen begäran beslutas att tjänsterna för patienten med andningsförlamning redan tidigare ska ordnas på något annat sätt. När vården av en patient med andningsförlamning ordnas enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, är vården och uppehållet samt transporterna i anslutning till vården avgiftsfria, och ersättning för uppehälle ska betalas på samma grunder som vid ikraftträdandet av denna lag. För denna tid föreligger inte rätt till ekonomiskt stöd enligt 33 § i lagen om funktionshinderservice.

5.

Lag

om ändring av 19 och 22 § i mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i mentalvårdslagen (1116/1990) 19 § och 22 § 3 mom., sådana de lyder, 19 § i lag 583/2022 och 22 § 3 mom. i lag 1066/2009, som följer:

Betänkande ShUB 52/2022 rd

19 §

Specialomsorger om personer med utvecklingsstörning som är åtalade

Om Institutet för hälsa och välfärd i ett fall som avses i 18 § 2 mom. konstaterar att det föreligger förutsättningar för specialomsorger oberoende av personens vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), ska institutet besluta om specialomsorger oberoende av personens vilja. Institutets beslut motsvarar då ett sådant beslut av den beslutande sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd som avses i 33 § 3 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Beslutet ska inte underställas förvaltningsdomstolen.

Om Institutet för hälsa och välfärd på framställning av sakkunniggruppen för krävande multiprofessionellt stöd som avses i 9 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda finner att det inte längre föreligger förutsättningar för specialomsorger oberoende av personens vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, ska specialomsorgerna genast avslutas och patienten på eget önskemål skrivas ut från den verksamhetsenhet som står för specialomsorgerna.

22 §

Vård oberoende av den åtalades vilja när denne inte dömts till straff

Om Institutet för hälsa och välfärd i ett fall som avses i 18 § 2 mom. konstaterar att det föreligger förutsättningar för specialomsorger oberoende av personens vilja enligt 32 § 1 mom. i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda, ska institutet besluta om specialomsorger oberoende av personens vilja.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om upphävande av 18 § 1 mom. 4 punkten i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 18 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 679/2014.

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

3 §

När en person ges anpassningsträning enligt 8 § 1 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), ska på rätten till rehabiliteringspenningförmån tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

~~Ärenden som gäller rehabiliteringspenning som är anhängiga vid ikraftträdandet av denna lag ska behandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.~~

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur personlig assistans och särskilt stöd för delaktighet tillhandahålls med tanke på likabehandlingen och vid behov vidtar lagstiftningsåtgärder för att slopa resursbegränsningen, om likabehandling inte uppnås.
2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer hur lagändringarna påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och vid behov vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Betänkande ShUB 52/2022 rd

Helsingfors 17.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Aki Lindén sd
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf (delvis)
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Aino-Kaisa Pekonen vänst
ersättare Paula Werning sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen
utskottsråd Harri Sintonen.